

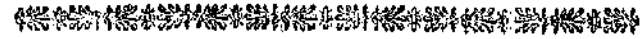
ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ
Σ Α Λ Η Π Ι Γ Ε
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΗΘΙΚΟΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ
ὑπὸ
ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΟΥ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

« Ἀκούσωμεν τοίνυν ὅσαί τῆς ἀναγωγῆς τῶν Γραφῶν ἀρλοῦμαι
ἔσθι ὑπεμένωμεν βλάβην, ἔσθι πανόσι! εὐ γὰρ ἂν ποτε τῆς διὰ τῶν
ἔργων ἐπιλασώμεθα πολιτείας, εἰ μὴδὲ αὐτοὺς τοὺς νόμους, εἰδέσθαι
καθ' ὅς πολιτεύεσθαι χρὴ. »
(Κόρινθ. Ἀλεξανδ. Στιχὸν τῆ κατὰ Ματθ. ὁμιλία Κεφ. ΙΓ')

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
Ἐκ τοῦ παρὰ τὴν ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΒΑΑ,
1836,

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ

Σ Α Λ Π Ι Γ Ε.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΗΘΙΚΟΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ.

.....
Αριθ. 21. ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ. ΤΗ 4 ΔΕΚΕΜΒ. 1837. ΣΑΒΒΑΤΩ.
.....

*Περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας τῆς ἐκ τῆν
Καιρῶν Διαθήκῃ.*

Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ ἐξέχεεν ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐσχάταις
ἡμέραις ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, ὡς ἔφησεν ὁ Ἰωάν. (α), ἀποδό-
μησε τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν τῶν Χριστιανῶν εἰς τὸ
ἄνωμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔχουσα μὲν θεμέ-
λιον τὴν δι' ἀποκαλύψεως ὁμολογίαν τοῦ Πέτρου λέγουσαν.
« Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος » · λίθους δὲ
τιμίους τοὺς ἀποστόλους, τοὺς Προφῆτας καὶ ὄλον τὸν θεῖον
χορὸν, τῶν Ἱεραρχῶν, Μαρτύρων, Κηρύκων, Ὁσίων, καὶ πάν-
των τῶν ἁγίων. Διότι ἡ διδασκαλία τοῦ ἁγίου Πνεύματος
εἰς πᾶσαν τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν μία ἐστὶ, τὴν ὁποίαν
ὅστις δὲν δέχεται, δὲν εἶναι μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χρι-

(α) Πραξ. Ἀπ. 6', 17.

σταθ. Ἐκκλησία ἀπλῶς, σημαίνει πολλῶν ἀνθρώπων ἄθροισμα· ἡ δὲ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία μίαν συνάθροισιν ἀνθρώπων βεβαπτισμένων, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἠνωμένων ἀλλήλοις διὰ τῆς ὁμολογίας τῆς αὐτῆς πίστεως, καὶ τῆς κοινανίας τῶν Μυστηρίων, ὑπὸ τὴν προστασίαν γνησίων καὶ Κανονικῶν ἐπισκόπων, οἵτινες γινώσκουσι μίαν καὶ μόνην κεφαλὴν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Λέγεται ἄ. συνάθροισις ἀνθρώπων βεβαπτισμένων πρὸς διαφορὰν τῶν ἀπίστων· ἅ. ἀλλήλοις ἠνωμένων, πρὸς διαστολὴν τῶν Αἰρετικῶν καὶ ἀποστατῶν τῆς Ὀρθοδοξίας. Ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ συνίσταται, ἐκ τῶν μίαν ἀληθινὴν καὶ ζῶσαν πίστιν ἰχόντων εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν « ἡ » αἵνεσις αὐτοῦ ἐν Ἐκκλησίᾳ Ὅσιων » (α). Ἐκκλησία καταχρηστικώτερον δηλοῖ καὶ τὸν οἶκον εἰς τὸν ὑποῖον συνάγονται οἱ πιστοί, τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες, ὅστις οἶκος Θεοῦ καὶ ναὸς κυρίως λέγεται, καὶ τοῦτο τῆς Ἐκκλησίας τὸ σημαίνόμενον ἔγεινεν εἰς τὴν συνήθειαν κοινότερον. Ὅθεν Ἐκκλησίαν λέγοντες, οὐδὲν ἕτερον νοοῦσιν οἱ πολλοί, παρὰ τὸν ναόν, εἰς τὸν ὑποῖον τελοῦνται τὰ Μυστήρια καὶ αἱ λατρεῖαι τοῦ Θεοῦ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ δὲ ἡ τὸ σύστημα τῶν πιστῶν δηλοῦσα καθόλου λαμβανομένη, ἐννοῖται ἡ ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι τῆς συντελείας, ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ ἐκκεχυμένη, εἰς τρεῖς καταστάσεις θεωρουμένη, ἐκ τῶν ὑποῖων ἡ μὲν πρώτη ὑπῆρξεν ἀπὸ Ἀδάμ ἕως τοῦ Μωϋσέως· ἡ δὲ δευτέρα ἀπὸ τοῦ Μωϋσέως ἕως τοῦ Χριστοῦ· ἡ δὲ τρίτη ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ἕως τῆς συν-

(α) Παλ. ρηθ'.

τελείας, ἧτις καὶ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ λέγεται, τῆς ὁποίας τέσσαρα εἶναι ἐξαιρετικῶς τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα· ΜΙΑ, ΑΓΙΑ, ΚΑΘΟΛΙΚΗ, ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ, τὰ ὁποῖα προσέγραψεν εἰς τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη β'. Οἰκουμένη Σύνοδος. « Πιττεύω εἰς Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν, καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν » ἐν Ἄρθρον ὁλόκληρον καὶ κατὰ τὴν τάξιν ἐνατον, τῶν δώδεκα Ἄρθρων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως.

Τὸ ἄ. λοιπὸν γνώρισμα τῆς ἀληθινῆς Ἐκκλησίας ἐστίν, « Μία. Μία ἐστὶ περισερά μου τελεία μου. Μία ἐστὶ τῇ μητρὶ αὐτῆς » (α). Μία ἡ Ἐκκλησία· « ὅτι καὶ εἷς Κύριος· Μία πίστις, ἐν βάπτισμα, εἷς Θεὸς καὶ Πατὴρ πάντων » (β). Μία· ὅτι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν διδασκαλίαν πίστεως ὁμολογεῖ, καὶ ὅτι ἐν μυστικῶν σώμα ὡσα, μίαν κεφαλὴν ἔχει τὸν Χριστόν. Ἐκσυρίττονται λοιπὸν ἀπὸ τοῦτο τὸ ἐνιαῖον σύστημα τῆς μιᾶς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας τὰ πολυσεχιδῆ τῶν Αἰρετικῶν κόμματα, ἅτινα καὶ Ἐκκλησίαι ποτηρευομένων ἀκούουσι, τὰ ὁποῖα ἐνέσπειρεν ὁ ἕχθρὸς τῆς ἀληθείας κατὰ διαφόρους καιροὺς εἰς τὸν ὑγιαῖ σίτον τῶν ὀρθοδόξων ὡς ἂν ζιζάνια. Οἱ δὲ νόμοι τῶν Βασιλέων λέγουσιν ὅτι, « Αἰρετικὸς ἐστὶ » καὶ ταῖς τῶν Αἰρετικῶν ὑπόκειται ποινᾶς ὁ καὶ μικρόν τι » τῆς ὀρθῆς πίστεως παρεκκλίνων ». Λέγει δὲ καὶ ἡ δεσποτικὴ φωνὴ ὅτι, (ὁ ἀδελφός σου) « εἰς τὴν Ἐκκλησίαν παρακούστη, ἔστω σοι ὡππερ ὁ ἔθνομός καὶ ὁ Τελώνης ».

Τὸ β'. γνώρισμα τῆς ἀληθινῆς Ἐκκλησίας ἐστίν. ΑΓΙΑ. Ἁγία δὲ λέγεται ἄ. ὅτι τὰ δόγματα τῆς πίστεως τῆς εἶναι ὅλως ἅγια, καὶ β'. ὅτι ἡ περὶ τῶν ἁγίων διδασκαλία τῆς εἶ-

(α) Ἰσμα ἀσμ. Κ. γ', β.

(β) Πουλ. Ἐφρατ. Κ. δ'.

ναι κατὰ πάντα ἁγία· καὶ καθὼς εἰς τὸ α'. οὕτω καὶ εἰς τὸ β'. ὑπάρχει ἀλήθεια εἰληκρινῆς καὶ ἀδόλου· ἵπαιδὴ δὲν περιέχει ἀπαγε! οὕτω εἰς τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως κἀνὸν ψεῦδος, οὔτε εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν ἡθῶν, ἔχει μόνον ἄδικόν τι ἢ ἀντικείμενον τῆς ἀληθοῦς ἀρετῆς· καὶ ἀγιότητος, ἀλλ' οὔτε τὴν παραμικρὰν ἐλλειψιν. Ἄγια ὑπάρχει διττῶς· α'. μὲν ἐκ τῆς θείας χάριτος, καὶ β'. ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης προαιρέσεως. Καὶ τοῦ μὲν α'. χαρακτηριστικὰ εἶναι ἐκεῖνα. « Ἔμεῖς » δὲ γένο; ἐκλεκτῶν, Βασιλείου Ἱερᾶτευμα, ἔθνος ἅγιον » (α)· καὶ « ἑαυτὸν παρέδωκεν (ὁ Χριστὸς) ὑπὲρ αὐτῆς (ἡτοί τῆς » Ἐκκλησίας) ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ καθαρῶς ἐν τῷ λουτρῷ τοῦ » ὕδατος ἐν ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ ἑαυτῇ ἑνδοξὸν τὴν Ἐκ- » κλησίαν μὴ ἔχουσαν σπιλον ἢ ρυτίδα ἢ τι τῶν τριούτων, » ἀλλ' ἵνα ᾗ ἁγία καὶ ἄμωμος » (β). Τοῦ δὲ β'. χαρακτη- ριστικὰ εἶναι ταῦτα. « Ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἡ σωτή- » ριος πᾶσιν ἀνθρώποις παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμε- » νοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωματόνως » καὶ δικαίως· καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσ- » δεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης » τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος· ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ » (γ).

(α) Α. Περτ. β', θ.

(β) Παυλ. Ἐφ. ε', 25. 26. 27.

(γ) Παυλ. Τιτ. β', 11—13. Διὰ τοῦτο ἐξ ἀνάγκης πρέ- πει εἰς τοὺς ὅταν βούλονται καὶ νὰ ᾗναι καὶ νὰ λέγωνται ἀληθεῖς· Χριστιανῶν, νὰ καταβάλλουν πᾶσαν ἐπιμέλειαν, ὡς νὰ ἀποβάλλουν ἀπὸ τὸν ἑαυτῶν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ νὰ ἀπο- νεκρῶνουν τὰ πάθη τῆς σαρκὸς διὰ τῆς θείας χάριτος, καὶ ὄλον ἐν νὰ καταγίνωνται διὰ νὰ ἀνατρέχουν πρὸς τὸν Θεὸν μὲ τὴν ἔσχησιν τῆς ἀρετῆς, καὶ νὰ ἐνοῦνται μετὰ τοῦ Θεοῦ· « Αὐτοῦ γὰρ (λέγει ὁ θεὸς Παῦλος) ἐσμὲν ποίημα κτισθέν-

εἶναι ὁμῶς φανερόν· ὅτι εἰς τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν εὐρίσκον- ται καὶ ἐναγεῖς διὰ τὴν φαυλότητα τῆς ζωῆς των, χωρὶς νὰ ἔχουν ἔνδυμα γάμου, τὸ ὅποιον ἀποκτᾶται ἐκ τῶν ἐναρτῶν πράξεων, ἀλλ' ἀνέχεται καὶ τοὺς τοὺς ἡ ἁγία Ἐκκλησία καὶ τοὺς συγκαταριθμῆ μὲ τὰ μέλη της, (ἐπ' ὅσον δηλαδὴ εὐ- σεβῶς ὀρθοδοξοῦσι, καὶ τῶν πράξεων αὐτῶν τὴν μοχθηρίαν δὲν δημοσιεύουσι) περιμένουσα τὴν μετάνοιαν αὐτῶν, καὶ θεομιμῆτως εὐχομένη ὑπὲρ αὐτῶν, ἵνα ἀπονήσῃσι τὰς τῶν ἁμαρτιῶν κληῖδας διὰ τῆς μετανόιας, καὶ νὰ ἀναδράμωσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐκλεκτῶν (α). Ἀλλ' ἐὰν ἀπορῆ τις, πῶς δύναται νὰ ᾗναι ἁγία ἡ Ἐκκλησία, ἢταν εἰς αὐτὴν ὑπάρ- χουσι καὶ φαυλόβιοι, καὶ ἴσως περισσότεροι τῶν δικαίων; Ἡ ἀπορία αὕτη εὐκόλως λύεται ἐκ τῶν εἰρημένων· α'. ἁγία λέγεται, ὡς κεκαθαρμένη διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, καὶ σῶμα ἐκείην γινομένη ἀμόλυντον καὶ ἀσπιλον τῆς ἀγιωτά- της κεφαλῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ὅτι διὰ τῶν φρικτῶν Μυστηρίων τοῦ Κυριακοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τρέφεται καὶ συνίσταται· β', ὅτι καὶ ἐκ τοῦ κρείττονος μέρους ὀρθῶς κα- λεῖται ἁγία, καθότι κρείττων εἰς ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἢ μύριοι παράνομοι.

Γ'. γνώρισμα τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας ἐστὶ ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

Καθολικὴ δὲ λέγεται ὡς καθόλου ἐκτεταμένη εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην, ὅτι καθόλου εἰς ὅλον τὸν κόσμον διεσπάρει ἀπὸ

« τὴς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργους ἀγαθοῖς, ἐν οἷς προητοί- » μασεν ὁ θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν ». (Ἐφ. β', 10.)

(α) Οἱ δὲ ἐσχυρογνώμονες καὶ ἀμετανόητοι ἀλλότριοι ἀποκαθίστανται τέλος πάντων τῆς τῶν ἁγίων ἐμπλήρωσις. « εἰ· γὰρ ὁ διαρκείας λεπρὸς, ἔξω διῆγε τῆς παρεμβολῆς, » αὐτῶς ὁ ἀμεταμέλητα πταίων, ἔξω τῆς Ἐκκλησίας ἐκβάλλ- » λεται ». (Θεοδωρ. Κύρου εἰς τὸ Αὐριτικὸν κφ. εδ', 15.)

τὴν πρώτην κήρυξεν τοῦ Εὐαγγελίου διὰ μέσου τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν διαδόχων αὐτῶν ἀλλεπαλλήλως, καὶ μὴ τὰς δύο χεῖρας κρατοῦσα τὴν ἀλήθειαν διακρίνει πολυμομένη παρὰ τοσοῦτων Ἀρετικῶν, καὶ τοιαύτη ὀρθόδοξος θέλει διακρίνει ἕως τῆς συντελείας, καὶ τὴν ἀψευδῆ ἐπαγγελίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὅς τι εἶπε τοῖς Ἀποστόλοις καὶ διὰ μέσου αὐτῶν τῇ Ἐκκλησίᾳ. « Ἴδού ἐγὼ μετ' ὑμῶν εἰμι » (α). Δηλοῦσι δὲ τὴν καθολικότητα τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας τὰ ἀδιόλητα θεῖα ρητὰ, « δώσω σοι ἔθνη τὴν ἀσηρομίαν σου καὶ τὴν κασάττειν σου τὰ περάτα τῆς γῆς » (β)· καὶ « Κατακυριεύσει ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ ποταμῶν ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης » (γ)· καὶ « Πάντα » (δ) « τὰ ἔθνη δουλεύσουσιν αὐτῷ » (δ). Τὸ πάλαι ἐν μόνῃ τῇ Ἰουδαίᾳ ἦτο γνωστός ὁ Θεός, ἐν μόνῃ τῇ Ἰσραήλ ἦτο μέγα τὸ ὄνομα αὐτοῦ (ε)· τώρα δὲ ἀεὶ ἐκλήθη ἡ σύμπασα γῆ τοῦ « γινῶναι τὸν Κύριον » (ζ)· καὶ « Ἀπὸ Αὐγουστῶν ἡλίου καὶ ἕως Αὐγῶν τὸ ὄνομα μου δεδύξασται ἐν τοῖς ἔθνεσι. Καὶ ἐν παντί τόπῳ θυμῶν προσηύχεται τῷ ὀνόματί μου, καὶ « θυσία καθαρὰ » (η)· ἀλλ' ἐν, (καθὼς καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν,) ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ συνήνησεν ἀπ' ἀρχῆς πολλοὺς καὶ ποικίλους διωγμοὺς, οἱ ὅποιοι τῇ συνεργείᾳ τοῦ ἁγίου δικτύου ἡγήθησαν κατ' αὐτῆς, καὶ πάντοτε ποικιλοτρόπως, καὶ ὑπόβως ἐγείρονται διὰ να τὴν ἀφανίσωσι καὶ νὰ τὴν ἐξουτόσωσι, πλὴν ὑποφέρουσα πάντοτε μὴ ὑπομονὴν τὰ νέ-

(α) Ματθ. κβ', 20.

(γ) Ψαλμ. οβ'.

(ε) Ψαλμ. οβ'.

(η) Ματθ. α'.

(β) Ψαλμ. μβ'.

(δ) Πσαλμ. ια'.

(ζ) Πσαλμ. ια'.

ρη τῶν ἐπιχειρῶν τοῦ ἁγίου ὑπὲρ ἡλίου αἰετοῦ ἐλαμψε, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν αἰῶνα μας ὡσαύτως ἀκτινοβολεῖ, καὶ αὐδέποτε δὲν θέλει ἐκλείψει· καθότι αὐτός ὁ οἰκοδομητὴς αὐτὴν ἐπὶ τὴν πέτραν, ταυτέσιν ἐπὶ τῇ ὀμολογίᾳ τοῦ Πέτρου, ἐπαγγέλατο καὶ εἶπεν ὅτι « καὶ πύλαι ἁδου οὐ καταχύσουσιν αὐτῆς » (α). Ὡς δ' ἀληθῆς ὀρθόδοξος Χριστιανὸς σπου καὶ ἂν εἰρίσκειται κατ' ὅποιονδήποτε καιρὸν, μέλος γνήσιον, καὶ εἶναι καὶ λογίζεται τοῦ καθόλου σώματος τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐπειδὴ μὴν ἔχει κεφαλὴν ἀθάνατον τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον, « οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ, οὐδὲ « Ἕλλην, οὐκ ἐν δοῦλῳ, οὐδὲ ἐλεύθερο, οὐκ ἐν ἄρσεν καὶ « θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστὴ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ » (β).

Διαιρεῖται δὲ ἡ καθόλου Ἐκκλησία εἰς μερικωτέρας τὰς ἐμφανινομένας ὑπὸ τῶν ἐγκρίτων καὶ μεγίστων πόλεων τοῦ κόσμου, αἱ ὅποια πρὸ τοῦ Αὐτικοῦ σχίσματος ἀριθμοῦντο πέντε, τώρα δὲ μετροῦνται τέσσαρες μόνον, αἱ ὅποια Πατριαρχεῖα καλοῦνται συνήθεστερον, ἦσαν τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ τῆς Ἀλεξανδρείας, τὸ τῆς Ἀντιοχείας, καὶ τὸ τῶν Ἱεροσολύμων.

Ἐκ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔγειναν καὶ δύο ἄλλαι Ἐκκλησίαι, ἡ μία πρὸ πολλοῦ, καὶ ἡ ἄλλη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας, δηλαδὴ, ἡ Γραικορωσικὴ Ἐκκλησία τῆς Ῥωστικῆς Αυτοκρατορίας, καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος διοικουμένην συναδικῶς. Αἱ ὅποια ἂν καὶ διὰ τὰ πολιτικὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους αὐτῶν ἐκηρύχθησαν ἀνεξάρτητοι κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν, ἦτοι πολιτικῶς κατὰ τὸ βῆθος ὁμοῦ τῆς πνευματικῆς αὐτῶν ἰσχύος καὶ τῆς ἐν

(α) Ματθ. ις'.

(β) Γαλάτ. γ'.

Χριστῷ ἀκριβοῦς ἀνύτητος εἰσι πολλά σφικτὰ ἠνωμέναι καὶ κατὰ πάντα καὶ διὰ παντὸς ἀχώριστοι, ὡς ἔχουσαι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πίστιν, καὶ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ φρόνημα, τότεν περὶ τῶν δογμάτων, ἴσον καὶ περὶ τῶν ἐθίμων, καὶ πάσης τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καὶ διατάξεως. Ὅθεν ὅσοι φρονοῦσι καθὼς ὁ Κύριος Βούργης (α), ὅτι διεχωρίσθη κάμματα ἐξ αὐτῶν ἀπὸ τῆς Μητρὸς τῶν Ἐκκλησιῶν μέχρι τριχῶς καὶ κεραίας ὁ τοιοῦτος ἢ ἀπατάται τὰ μέγιστα ἢ ἄλλους ἀπατᾷ καὶ ὑποκρίνεται ψευδολογῶν.

Ταύτας τὰς μερικὰς Ἐκκλησίας παριστῶσιν αἱ τοπικαὶ καλούμεναι σύνοδοι, (περὶ τῶν ὁποίων θέλομεν ἐμιλήσαι ὑστερον) τὴν δὲ Καθολικὴν αἱ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι, τὰς ὁποίας καθιστορήσαμεν συντόμως εἰς τὴν πρώτην περίοδον.

Τὸ τέταρτον γνώρισμα τῆς ἀληθινῆς Ἐκκλησίας ἐστὶν ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ἀποστολικὴ λέγεται, ὅτι οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι ἐθεμελίωσαν αὐτὴν ἀπὸ περάτων εἰς περάτων (ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν)· καὶ διότι φυλάττει ἀπαρσάλευτα τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἀποστόλων (ἐπομένως καὶ τῶν Προφητῶν) τήσων τὴν ἔγγραφον ὅσον καὶ τὴν ἄγραφον, ἥτοι τὴν διά στόματος. Τοῦτο μαρτυρεῖ ὁ θεῖος Ἀπόστολος Παῦλος λέγων. « Ἄρ' οὐκ οὐκ ἐστὶ ἐπιπέξιναι καὶ πᾶσαι, ἀλλὰ συμπολιταὶ τῶν ἁγίων καὶ οἰκίται τοῦ Θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῇ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων καὶ Προφητῶν, ὁντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ». Λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία ἢ ὀρθοτατοῦσα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, καὶ τοὺς Ἀποστολικούς κανόνας καὶ θεσμούς βεβαιούσα καὶ κρατούουσα, καὶ τὸν ἁγιασμὸν τοῦ πνεύματος ἔχουσα, αὐτὴ εἶναι Μία,

(α) Ἰδὲ Εὐαγ. Σάλπ. περίοδ. 6', ἀριθ. 4. σελ. 16.

Ἀγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία· καὶ ἐπομένως Ἐκκλησία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἐξελέξατο τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς ἐπίσχυσε μὲ τὸ ἅγιόν του Πνεῦμα. « Θαμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θῆναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστὶν Ἰησοῦς ὁ Χριστός » (α).

Φανερόν δὲ εἶναι τοῖς πᾶσιν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον ὡς ἡ ναὺς (β) εἰς τὰ κύματα χερμάζεται ἀλλ' οὐ καταβαπτίζεται διατρέχουσα ἀβλαβῶς πολλὰς ὄλψεις καὶ δολίους ἐπιβουλὰς, αἱ ἐπαῖται ἐπιπολάζουσι τῶρα μάλιστα εἰς τὸ ἀβρῶστημένον, διὰ τὴν εἶπω οὕτω γῆρας τοῦ κόσμου.

Αὐτὴν λοιπὸν τὴν Ἐκκλησίαν καλεῖ ὁ Χριστὸς σῶμά του καὶ διὰ ταύτης ἱερατεῖαι μὲν ὡς ἄνθρωποι, δέχεται δὲ τὰ προσφερόμενα ὡς Θεός, καὶ διὰ τῶν ἀχράντων αὐτοῦ μυ-

(α) Κορινθ. γ'. 11.

(β) Ἦκουε δὲ ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία νηὶ ναῦς δὲ οὐκ ἀπὸ ἐνὸς ξύλου ἀρμάζεται ἀλλ' ἐκ διαφόρων. Καὶ τὴν μὲν τρόπον ἀπὸ ἐνὸς ξύλου κέκτηται ἀλλ' οὐ μονοβόλως. Τὰς δὲ ἀγκύρας ἐτέρων, περιτόνια τε καὶ σανίδας, καὶ τὰ χελύσματα καὶ μέση πρύμνης, καὶ τοῖχιν καὶ ζυγωμάτων ἰστίων τε καὶ πηδαλίων, ὀκνῶν τε καὶ ἀγχιτίων, ὀλέκων τε καὶ τῶν ἄλλων πάντων, ἐκ διαφόρων ξύλων ἔχει τὴν συναγωγὴν. Ἐκάστη δὲ πύττει τῶν αἱρέσεων μονόξυλός τις οὖσα, τὸν χροακτῆρα τῆς Ἐκκλησίας οὐχ ὑποφαίνει. Ἡ δὲ ἁγία Θεοῦ Ἐκκλησία ἔχει μὲν γάμον σεμνόν, καὶ τιμᾷ τὸν τοιοῦτον. Ἐπειδὴ τίμιος ὁ Γάμος καὶ ἡ Κοίτη ἁμίαντος. ἔχει ἐγκράτειαν θευμασιωπάτην, καὶ ἐπαινεῖ τὴν ταυαύτην, ἐπειδὴ ἀγῶνα ἀγωνίζεται, καὶ καταφρόνησε τοῦ βίου, ὡς ἐτι δυνατωτέρα. ἔχει ἀπαταξήμενος τῷ κόσμῳ, καὶ μὴ πεφουσιωμένους κατὰ τῶν ἐτι ἐν κόσμῳ ὑπαρχόντων, ἀλλὰ χαίροντας τοῖς τοιοῦτοις. (Ἐπιφανίος ἐν τῇ κατὰ Ἀποστολικῶν θεσμῶν αἵρεσει μᾶ. καὶ ξά. εἰς τὸν α. τίμον τῆς ἐν Κολωνίᾳ ἐκδόσεως ἀγπῆ.)

ατηρίων συνάπτεται μετὰ τῶν πιστῶν, οἵτινες εἶναι καὶ μέ-
λη Χριστοῦ καὶ ναὸς Θεοῦ ζῶντος κατὰ τὴν Ἀποστολικὴν
φωνήν. Ὅθεν ἡ ἀληθὴς τοῦ Χριστοῦ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία,
δι' ὅλα ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα θεῖα αὐτῆς προτερήματα, καὶ
θεοδωρήτους χάριτας ἀπεκατέστη καὶ πολυάνουμος. « Διὸ καὶ
» δικαίως (ὡς εἶπεν ὁ θεὸς Χρυσοστόμος) πάντα ἂν τις κα-
» λήσει τὴν Ἐκκλησίαν καὶ δικαστήριον, καὶ ἰατροεῖον, καὶ
» φιλοσοφικὰ διδασκαλείον, καὶ ψυχῆς παιδευτήριον, καὶ γυ-
» μνάσιον ὁρμίων τῶν εἰς τοὺς οὐρανοὺς φεράντων. Ἔστι δὲ
» καὶ βαλανεῖον ἡ Ἐκκλησία πνευματικῶν οὐ ῥῦπον σώμα-
» τος, ἀλλὰ ψυχῆς ἀποσμηχὸν κηλὶδα τοῖς πολλοῖς τῆς με-
» τανείας τρόποις ».

Συνέχεια τοῦ περὶ Εὐαγγελικῆς πτωχείας
λόγου ἀριθ. 19. σελ. 232

« Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν
» ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν ». Ἡξεύρεις ποῦς σὲ λέγει
ταῦτα; Σὲ τὸ λέγει αὐτὸς ὁ ἀψευδέστατος Θεός, ὅστις εἴ-
ναι πάνσοφος, καὶ ἀπ' ὅλου τοῦ διδασκάλου σοφώτερος.
Ἐάν δὲν πιστεύῃς ἐμὲ, ὅτι ἡ Εὐαγγελικὴ καὶ θεληματικὴ
πτωχεῖα κάμνει ἀληθῶς μακάριον τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰς τοῦ-
τον τὸν κόσμον, πιστεύσον ἕνα Θεόν, ἥστις διὰ τοῦτο ἐθεοκί-
σθη διὰ τὸ σὲ διδάξῃ τὰ μέσα τὰ ἀσφαλῆ διὰ τὸ ἀπολαύ-
σης τὴν εὐδαιμονίαν σου, καὶ δὲν γνωρίζῃ μεσον ἰκανώτε-
ρον ἀπὸ τοῦτο. Πίστιυσον ταύτην τὴν ἀλήθειαν εἰς ὅλου
τοῦ ἀληθεῖς Χριστιανοῦς ὅλων τῶν αἰώνων, οἵτινες ἀγα-
πῶντες εὐκρινῶς τῷ πνεύματι τὴν πτωχείαν, ἐμαλόγησαν
καὶ ἀνέδειξαν μακάριον τὸν ἑαυτῶν, καὶ δὲν κατεδέχθη-
σαν πλέον γὰ ῥέψωσι μῆτε κἄν τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὰ πλού-

τη τοῦ κόσμου, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ Βασιλεία. Ἀλλὰ διατί (λί-
γητε) σχεδὸν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, μάλιστα εἰς τὰς ἡμέρας μας
φρονοῦν καὶ πράττουσιν τὸ ἐναντίον; Σὰς ἐρωτῶ καὶ ἐγὼ, εἶ-
ναι διὰ τοῦτο αὐτοὶ εὐτυχεῖς; Δὲν παραπονοῦνται κάθε σιγ-
μῆν, ὅτι εἶναι τρισάθλιοι, καὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀπολαύσω-
σιν ἔχι τὴν μακαριότητα, ἀλλὰ μῆτε κἄν ἡσυχίαν καὶ ἀνά-
παυσιν; Καὶ τὰ παντοτεινὰ αὐτῶν παράπονα δὲν ἐπικυρώ-
νουνσι καθ' ἑκάστην ταύτην τὴν λαμπρὰν ἀλήθειαν, τὴν ἰσπίαν
οὐρανόθεν ὁ Θεὸς μᾶς ἐδίδαξεν; « Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ
» πνεύματι ». Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ κόσμος ὅλος νὰ
πέσῃ εἰς τοιαύτην ἀπάτην, καὶ νὰ καταφρονῇ τὴν πτωχείαν,
ἥτις μόνη ἠμπορεῖ νὰ τὸν κάμῃ μακάριον, καὶ νὰ ἐγαπᾷ τὰ
πλούτη, τὰ ὅποια τὸν καταστραίουν δυστυχεῖς; Παραμοίως
καὶ ἐγὼ, ἀδελφοί, ἔχω τὴν αὐτὴν ἀπορίαν, ἐν ᾧ οἱ ἄνθρωποι
ἐμαθάν καὶ ἐματάλαβαν τόσα δεινὰ πράγματα, νὰ μὴ κατα-
λάθωσιν ἀκόμη καὶ νὰ μὴ καταπεισθῶσιν εἰς μίαν ἀλήθειαν,
τόσον λαμπρὰν. Πολλάκις καὶ ἐγὼ κάμνω ταύτας τὰς σκέ-
ψεις. Οἱ ἄνθρωποι γενικῶς καταγίνονται ἀδικήτως εἰς τὸ
νὰ πλουτίσωσι. Φαίνεται, ὅτι δὲν ἔχουν ἄλλην φροντίδα παρὰ
αὐτήν, καὶ ὅτι δὲν ἐπλάσθησαν παρὰ διὰ τοῦτο. Ἐφεῦρον
τόσας μηχανὰς διὰ τὸ πλουτῶσι. Κάμνουν τόσας θαλάσ-
σιν ὑπερλίτως ἐπικινδύνους, τερπνῶνται πολλάκις ἀπὸ τὸ φηγητὴν,
ἀπὸ τὸν ὕπνον, καὶ πάντοτε ἀπὸ τὴν ἡσυχίαν τῆς ψυχῆς,
κινδυνεύουν καὶ τὴν ἰδίαν τῶν ζώων, καὶ τὸ χειρότερον κά-
μνουν τόσας ἀδικίας καὶ πικροαἰτίας, ὥστε κολάζουσιν αἰώ-
νίως καὶ τὴν ψυχὴν. Καὶ ὅλα ταῦτα διατί; Διὰ τὸ ἀποκτι-
σωσι πλούτη. Καὶ τί τοὺς χρησιμεύουν ἔπειτα ταῦτα τὰ
πλούτη; Διὰ τὸ γίνωσι δυστυχεῖς, καθὼς ὁ Κύριος μᾶς δι-
δάσκει καὶ αὐτοὶ τὸ ὁμολογοῦν. Ἔστε οἱ ἄνθρωποι φαίνεται,
ὅτι ἀπεφάσισαν σχεδὸν ὅλοι ἐκ συμφώνου νὰ σπυριάζωσι,

να αγωνίζονται ὅλην τὴν ζῶην, να θυσιάζωνται, να κο-
λάζωνται καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ κατὰ τὸ σῶμα διὰ να
γίνωσι δυστυχεῖς καὶ τρισάθλιοι. Ἢμπορεῖ να δοθῇ μωρία
μεγαλητέρα ἀπὸ ταύτην; Καὶ μ' ὅλον τοῦτο αὕτη εἶναι ἡ
μωρία σχεδὸν ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Ἀδελφοί, σκεφθῆτε ὅλα
ταῦτα ἀπαθῶς, καὶ στοχασθῆτε, ὅτι ἀπὸ ταῦτα κρέμαται
καὶ ἡ αἰώνιος καὶ ἡ πρόκαιρος εὐδαιμονία σας. Σὰ; ἐρωτῶ,
δὲν εἶναι ὅλα ταῦτα ἀληθῆ, καὶ ἀναντίρρητα; Λοιπὸν ὁμο-
λογήσατε καὶ σὲς εἰλικρινῶς, ὅτι μόνον οἱ θεληματικοὶ πτω-
χοί, καὶ οἱ εὐχαριστημένοι εἰς τὴν πτωχείαν, εἶναι οἱ ἀληθῶς
μακάριοι, καταπεισθῆτε καλῶς εἰς ταύτην τὴν ἀληθειαν, ἀπο-
φασίσατε να πράξητε ταῦτα, καὶ σὰς ὑπόσχεται ἕνας Θεὸς
ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλετε γίνεαι εὐτυχεῖς καὶ μακάριοι καὶ εἰς
τοῦτον τὸν κόσμον. Θέλετε ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τὸσας φροντί-
δας, ἀπὸ τὸσας βασάνους, ἀπὸ τὸσας δυστυχίας, καὶ
ἀπὸ τὸσας ἀμαρτίας, καὶ θέλετε ἐν ταύτῳ ἀπολαύσει μετὰ
ταῦτα καὶ τὴν Οὐράνιον Βασιλείαν. « Μακάριοι οἱ πτω-
χοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ Βασιλεία τῶν Οὐ-
ρανῶν ».

Χαίρετε λοιπὸν, ἀγαπητοί μου ἰδελφοί, ὅτι μετὰ τῶν
ἀκροατῶν μου εὐρίσκεσθε εἰς τὴν μακρίαν κατάστασιν τῆς
πτωχείας. Ἀγαπᾶτε αὐτὴν ἐκ καρδίας, καὶ μ' ὅλην σας τὴν
ψυχὴν καὶ τὸ πνεῦμα, καὶ θέλετε καταλάβει τὰ αὐτῆς θέλη-
γητρα. Ἰσπέρετα γενναίως τὰ φαινόμενα αὐτῆς δεξιὰ, καὶ
θέλετε ἀπολαύσει τὴν κεκρυμμένην, ἀλλὰ ἀληθινὴν μακα-
ριότητα, τὴν ὁποίαν σὰς ὑπόσχεται ἕνας Θεός. Ρυπτετα συ-
χνάκις τοῦς ὀφθαλμούς σας εἰς τοῦτο τὸ Θεῖον πρωτότυπον,
καὶ μελετᾶτε ἀδιακόπως τὰ φρονήματα, τὴν διδασκαλίαν,
καὶ τὸν βίον τοῦτου τοῦ Θείου Σωτῆρος, καὶ θέλει πληρωθῆ
ἡ καρδιά σας ἀπὸ ἀγαλλίσεων, ὅταν ἐνθυμηθῆτε ὅτι ὁ Θεός

μας, ἐκλεξε καὶ ἠθέλησε να γεννηθῆ καὶ να ζήσῃ εἰς τὴν μα-
κρίαν σας κατάστασιν. Ἄς μὴ σὰς ἀπατῶσι τὰ ἀπατηλὰ
πλοῦτη τοῦ κόσμου, καὶ ἡ φαινομένη τῶν πλουσίων εὐδαι-
μονία, διότι ταῦτα εἶναι ψευδῆ καὶ ἐφήμερα, ἔχουν κεκρυμ-
μένα ὅλα τὰ βασάνα τῆς ζωῆς, καὶ τοῦς ἀπειλοῦντας, ὅλα
τὰ κολαστήρια τοῦ ἄδου. Εὐχαριστήτε ἀδιακόπως τὸν Θεόν,
ὅστις σὰς ἤξιώσε να γεννηθῆτε καὶ να ζήσητε εἰς τὸν κό-
σμον, καλῶς ἐγεννήθη καὶ ἔζησεν ὁ μονογενὴς καὶ ἀγαπητὸς
τοῦ Υἱός. Ἐντὸς ὀλίγου θέλει μεταβληθῆ ἡ κατάστασις σας,
εἰς ἕνα Οὐράνιον Βασιλείον, θέλει εἶναι ἡ ἀνταμοιβὴ τῆς
ὑπομονῆς σας καὶ τῆς καταφρονήσεως, εἰς τὴν ὁποίαν σὰς
εἶχον οἱ μάταιοι ἄνθρωποι τοῦτου τοῦ αἰώνους.

Καὶ εἰς σὰς, πλούσιοι τοῦ κόσμου, μετὰ λύπην τῆς καρ-
δίας μου ὑποχρεοῦμαι ἀπὸ τὸ ἱερόν μου Εὐαγγέλιον να σὰς
φανερῶσω τὴν τρισάθλιαν σας κατάστασιν. « Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς
» πλουσίοις ». Σὰς λυποῦμαι διότι αὕτη ἡ ἐξωτερικὴ σας
δόξα, θέλει μεταβληθῆ ἐντὸς ὀλίγου εἰς αἰώνιον σας κατασχύ-
νην, αἱ ἀναπαύσεις εἰς τὰς μεγαλητέρας βασάνους, καὶ αἱ
τρυφαί, καὶ αἱ ἡδοναὶ τοῦ κόσμου εἰς τὸν ἰσθμόν ἀκό-
ληκα καὶ εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ τῆς κολάσεως, ἐὰν ἀκολουθῆτε
τὰ φρονήματα καὶ τὴν ζῶην τῶν πλουσίων τοῦτου τοῦ κό-
σμου. Καταλαμβάνω, ὅτι ταῦτα δὲν σὰς εἶναι εὐάρεστα, ἀλ-
λὰ διὰ τοῦτο ἠμπορεῖ να σὰς γίνωσι σωτηριώδη, καὶ ἠθελα
προδώσει τὴν συνειδήσιν μου, καὶ τὰ ἀληθῆ σας συμφάρον-
τα, ἐὰν μ' ὅλην τὴν ἐλευθερίαν δὲν οὐκ ἔκαμνον γνωστὴν
τὴν δυστυχίαν σας. « Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις ». Χαίρετε
πάλιν καὶ σὲς, διότι ἐὰν θέλετε, ἠμπορεῖτε να μακαρισθῆτε
καὶ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ να δοξασθῆτε καὶ εἰς τὸν Οὐ-
ρανόν. Τάπεινωθῆτε ἐνώπιον τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ, μὴ
προσκολλᾶτε ποτὲ τὴν καρδίαν σας εἰς τὸν πλοῦτον, καὶ με-

ταχειρισθητε αὐτὸν κατὰ τὰς διαταγὰς τοῦ Ὑψίστου. Στο-
 χασθησα ὅτι δὴν εἰσθε, πρὸς οἰκονόμοι τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀφοῦ
 ἀπολαύσατε τὰ ἀναγκαῖα, ὅλα τὰ περίττ' τῆς καταστάσεώς
 σας, πρέπει νὰ τὰ δίδητε εἰς τοὺς πτωχοὺς ἀδελφούς σας.
 Οὗτος εἶναι ὁ μόνος τρόπος τῆς σωτηρίας σας. Ἀγαπᾶτε
 τοὺς πτωχοὺς ἀδελφούς σας, ὡς τὸν ἑαυτὸν σας τὸν ἴδιον.
 Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς προστάζει νὰ τρέφητε καὶ νὰ περι-
 ποιήσατε αὐτούς, ὡς ἠθέλητε κάμει εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον, καὶ
 νομίζει, ὅτι τοῦ ἴδιου αὐτοπροσώπου δίδεται, ὅταν δίδητε
 εἰς τοὺς πτωχοὺς. « Ἐπεινάσα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν,
 » ἐδίψησα καὶ ἐποίησατέ μοι ». Ποίαν δόξαν διὰ ὧς, ἀγα-
 πητοί μου ἀδελφοί, νὰ ἀξιωῖσθε, ὅταν θέλητε νὰ τρέφητε,
 νὰ ποιήζητε, καὶ νὰ περιποιήσατε τὸν Κύριον εἰς τὸ πρόσω-
 πον τῶν πτωχῶν ἀδελφῶν σας; Δεικνύετε λοιπὸν πρὸς αὐ-
 τοὺς πάντοτε συμπάθειαν, εὐπρσηγορίαν, ἀγάπην καὶ σέβας,
 διότι παρασταίνουσι τὸν ἴδιον Θεόν. Καὶ οὕτω κάμνοντες θέ-
 λετε ἀξιωθῆ καὶ σεῖς μίαν ἡμέραν νὰ ἀπεράσχητε εἰς τὴν δε-
 ξίαν τοῦ Σωτῆρος, καὶ νὰ ἀκούσχητε τὴν χαροποιὰν ἐκείνην
 ἀπόφασιν. « Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονο-
 » μῆσατε τὴν ἐτοιμασμένην ὑμῖν Βασιλείαν, ἣς γένοιτο πάν-
 » τας ἡμᾶς ἐπιτελεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου
 » ἡμῶν, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ Παναγίῳ Πνεύ-
 » ματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν ».

*Ἑρμηνεία εἰς τὸ κ'. Ἄρθρον τοῦ Ἱεροῦ Συμβού-
 λου τῆς πίστεως, ἐκ τοῦ Θεηγόρου.*

Πιστεύω: τουτέστιν ὁ νοῦς μου ἔχει ἄκραν βεβαιότητα, ὅτι
 ὑπάρχει εἰς αἰῶνας Θεός, Πατὴρ ἑμοσούπιος τοῦ Κυρίου μου
 Ἰησοῦ Χριστοῦ, Παντοκράτωρ, Παντοδύναμος, Πανάγαθος,

Κτίσσοφος, Δημιουργός τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ πάντων τῶν οὐρα-
 νίων πνευμάτων, καὶ τῆς γῆς, καὶ παντός τοῦ περι αὐτὴν
 ἀέρος, καὶ πάντων τῶν περι αὐτὴν καὶ ἐν αὐτῇ ὑδάτων, καὶ
 ὄρυκτῶν, καὶ πάντων τῶν ἐπὶ γῆς φυτῶν, καὶ πάντων τῶν
 ζώωντων, ὅσα εἰσὶν ἐπὶ γῆς· λογικὰ καὶ ἄλογα, καὶ ὅσα ἐν τοῖς
 ὑδασι νηκτῶ, καὶ ὅσα ἐν τῷ ἀέρι πετεινά. Καὶ ὅτι ταῦτα
 πάντα τὰ οὐράνια καὶ ἐπίγεια δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ, ἢ
 εἶναι ὄρατὰ καὶ εἰς τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν υποκείμενα, ἢ ἀό-
 ρατα, καὶ παντάπασι τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν ἀποφεύγοντα, ἢ
 διότι εἶναι σμικρότατα, ἢ διότι ἀπὸ ἡμᾶς ἀπίερω; ἀπέχου-
 σιν, ἢ διότι εἶναι αἴθλα, καὶ ἀπλούστατα πνεύματα, οὐσίαι
 νοεραὶ καὶ νοητικαὶ, αἱ ὅποια ὅλα μὲν ἀγαθὰ παρὰ τοῦ
 φύσει ἀγαθοῦ Δημιουργοῦ ἐδημιουργήθησαν, καὶ Ἄγγελοι
 ἐκλήθησαν. Εἷ; δὲ ἐξ αὐτῶν, Ἐωσφόρος ὀνομαζόμενος, διὰ
 τὴν δουλείαν αὐτῶ παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ λαμπρότητα, καὶ
 Ἄρχων πολυκρίθμου Ἀγγελικοῦ Τάγματος ὦν, ἔπαρθεις κατὰ
 τοῦ Δημιουργοῦ, καὶ ὅμοιος τῷ Ὑψίστῳ Θεῷ γενέσθαι θελή-
 σας, ἐκρημίσθη ἀπὸ τῆν Θείαν ἀγαθότητα καὶ εὐδαιμονίαν
 εἰς τὴν ἄθεον κακίαν καὶ κκοδαιμονίαν με ὄλον ὁμοῦ τὸ
 Τάγμα του, τὸ ὅποιον παρομοίως συνεπάρθη καὶ μετ' αὐ-
 τοῦ ἠκολούθησεν. Ὅθεν καὶ Ἄγγελος Σατᾶν (α), καὶ Σα-
 τανᾶς, καὶ Βελζεβοῦλ (β), καὶ πνεῦμα ἀκάθαρτον (γ), καὶ
 πνεῦμα πονηρίας (δ), καὶ Δαίμων (ε), καὶ Δαιμόνιον (ς),
 ἕκαστος τούτων τῶν ἐκπεσόντων Ἀγγέλων ὀνομασθήσαν.
 Καὶ ὅτι, ἐπειδὴ αἱ: τῶς κροπάτορας ἡμῶν τοὺς κατ' εἰκόνα
 Θεοῦ πλασθέντας, καὶ παρὰ Θεοῦ ἐντολήν λαβόντας, τὴν λέ-

(α) β'. Κοριν. 7.	(β) Ματθ. 16'. 26. 27.
(γ) αὐτόθ.	(δ) Πράξ. 16'. 15.
(ε) Ματθ. 4. 3.	(ς) Μαρκ. 15'. 9.

γούσαν « Ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῇ Παραδείσῳ φαγεῖν,
 » ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν, οὐ
 » φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ, ἢ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θά-
 » νάτω ἀποθανεῖσθε » (α) καὶ ἐν τῇ Παραδείσῳ εὐδαιμό-
 νως διάγοντας, ἐνδυθεὶς ὁ Σατανᾶς τὸ τοῦ ὄφιος σχῆμα,
 διέβλεπε τὸν Θεὸν διὰ μέσου τούτου τοῦ ψευδεσταίου λόγου
 « οὐ θανάτω ἀποθανεῖσθε, ἦλει γὰρ ὁ Θεός, ὅτι, ἢ ἂν ἡμέ-
 » ρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί,
 » καὶ ἔσσεσθε ὡς Θεοὶ, γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρὸν » (β).
 Καὶ οὕτως ἀπατήσας αὐτοὺς, τὴν πονηρὴν τῆς παραβάσεως
 ἤτοι τὸν θάνατον ἐπροξένησε. Διὰ ταῦτα ὀνομάζεται καὶ διά-
 βολος, καὶ νοητὸς ὄφιο, ἀνθρωποκτόνος, καὶ ἀρχέκυβος. Καὶ
 ὅτι δι' ἕλας αὐτὰς τὰς κακουργίας τοῦ Διαβόλου, διὰ τὰς
 ὁποίας οὐδέποτε μεταναεῖ (διότι ἐξ ἀρχῆς ἐν γνώσει ἀμαρτάν-
 νει, καὶ αἰεὶ μετὰ τὴν πρώτην ἔπαρσιν καὶ ἔκπτωσιν, τοῖς
 κακοῖς ἀρέσκειται). Ἔνεκα τούτων ἠτοίμασται αὐτῷ καὶ τοῖς
 Ἄγγελοι· αὐτοῦ πῦρ αἰώνιον (γ) Γέεννα, καὶ ἄσβεστον πῦρ (δ),
 καὶ σκότος ἐξώτερον (ε).

Εἰς ὅλους δὲ τοὺς ἀγαθοὺς καὶ μακαρίους Ἄγγελους, διότι
 ἐπέμειναν εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ λατρείαν καὶ ὑποταγὴν, καὶ
 δὴν συναπέρθησαν μετὰ τοὺς Δαιμόνας, ἀνταποδίδεται παρὰ
 Θεοῦ τὸ ἀκίνητον πρὸς τὸ κακόν. Ὅθεν ὕστες φύσει δυσμύνη-
 τοι πρὸς τὸ κακὸν πρὶν τῆς ἐπάρσεως τῶν Δαιμόνων, γεγύ-
 νασαι μετὰ ταῦτα κατὰ χάριν ἀκίνητοι, διὰ παντὸς ἐν τῇ
 Οὐρανῷ ὄρῶντες τὸν Θεόν, κατὰ τὸ δυνατὸν αὐτοῖς, καὶ τῆς
 Οἰκίας αὐτοῦ καὶ μακαρίας εὐδαιμονίας ἐντροφυῶντες οἱ Θεοει-

(α) Γενε. 3. 10.
 (γ) Ματ. κβ. 41.
 (ε) Ματ. κβ. 13.

(β) αὐτόθι.
 (δ) Μάρ.

δέσονται! καὶ τοῦ Θεοῦ φωτὸς ἀπολαύοντες, κατὰ τὴν ἐνοῦ-
 σαν αὐτοῖς χάριν καὶ τελειότητα, εἰς ἑνέα μὲν Τάγματα, ἢ
 τάξεις ἅπαντες διατακτόμενοι, εἰς τρεῖς δὲ Οὐρανίους Ἱε-
 ραρχίας διακοσμοῦμενοι, καὶ Οὐράνιοι Διάκοσμοι· ἢ Οὐρά-
 νιοι Ἱεραρχαὶ ὀνομαζόμενοι· οἶον.

Α. Διάκοσμος· ἢ Οὐράνιος Ἱεραρχία, ἐστὶν ἡ ἀμέσως ἠνω-
 μένη τῷ Θεῷ, τὰ ἑξαπτέρυγα Χερουσίμ, τὰ πολυόμματα Χε-
 ρουσίμ, οἱ ἀγιώτατοι Θρόνοι.

Β. Αἱ Κυριότητες, αἱ Δυνάμεις, αἱ Ἐξουσίαι.

Γ. Αἱ Ἀρχαί, οἱ Ἀρχάγγελοι, οἱ Ἄγγελοι.

Ἐξηγητὴ ἀντίστομος εἰς τὸ Β'. Ἄρθρον τοῦ αὐτοῦ.

Καὶ πρὸς τούτοις πιθεῖται, ὅτι ὁ προαιώνιος Θεὸς καὶ Πα-
 τὴρ, πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐγέννησεν ἀπαθῶς καὶ ἀρρεῦ-
 στως Υἱὸν μονογενῆ, ὃς ἐστὶν ὁμοούσιος τῷ Πατρὶ, συνά-
 ναρχος, καὶ συναΐδιος, καὶ συνδημιουργὸς πάντων τῶν ὀρα-
 τῶν καὶ ἀοράτων κτισμάτων, προαιώνιος, καὶ ἐνυπόστατος
 Λόγος, καὶ Θεὸς ἀληθινός, καὶ ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ γεννηθεὶς,
 ἀλλ' οὐ ποιηθεὶς, φῶς ὑπὲρ λαμπρὸν καὶ ἀκτίστον, ὡς ἐκ τοῦ
 Πατρὸς, τοῦ ὑπερλάμπρου καὶ ἀκτίστου φωτὸς γεννηθεὶς,
 ἀλλ' οὐ κτισθεὶς.

*Συμβουλή παροδικὴ πρὸς τοὺς γονεῖς, περὶ τοῦ πῶς καὶ
 καθοδηγῶσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὴν εὐσέβειαν ἀπὸ τῆς
 παιδικῆς αὐτῶν ἡλικίας.*

Ὅλα τὰ καλὰ μαθήματα ἔχουσι πηγὴν τὸν θεῖον φόβον.

« Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου ».

Ταῦτα τόσον εὐκόλως μᾶς τὰ μανθάνει ἡ Σεβασμία ἡμῶν
 Μήτηρ μετὰ τὰς διέτησίους ἀκολουθίας τῆς, ὥστε ἂν μόνην

τόσην ὥραν προσέξωμεν καθ' ἡμέραν εἰς αὐτὰ, ὅσην ὥραν διατρέβομεν εἰς τὴν τράπεζαν πρὸς ἐκτροφήν τῶν σωματίων μας, πολλὰ εὐκολώτερον ἠθέλαμεν κατορθώσει τοῦτο, παρ' ἔσον λεηλότως μὲ τὴν τροφήν αὐξάνουσι τὰ νήπιά μας εἰς τελείους ἄνδρας· ἄνθρωπε, μόνον τροφήν δίδεις εἰς τὸ σῶμα, καὶ ὁ στόμαχος ἐκπονῶν αὐτὴν τὴν ἀποκαθιστᾷ εἰς σῶμα, καὶ ἂν ὁ στόμαχος ὁ ἀναίσθητος διὰ μόνῃς τῆς ζωτικῆς πνοῆς κινούμενος εἶναι διοργανισμένος διὰ νὰ μεταβάλλῃ εἰς σῶμα τὰς τροφὰς, χωρὶς σὺ νὰ εἰσθάνῃσαι τίποτε· δὲν στοχαζέσαι ὅτι εὐκολώτερον ὁ νοῦς σου λαμβάνων τὴν προσήκουσαν θείαν τροφήν, θέλει καταστήσει τὴν ψυχὴν σου ὄλην θείαν, ὄλην οὐράνιον, ὄλην πνευματικὴν;

Ὁ μὲν βρεφικὸς στοχασμὸς, δέχεται πρῶτον τὸ γάλα μόνον· ὁ δὲ νεανικὸς νοῦς τὰ εὐκόλα πρῶτα μαθήματα· καὶ καθὼς τὸ παιδίον τὸν ἐκτρέφοντα πρῶτον γνωρίζει καὶ σέβεται καὶ ἀγαπᾷ· οὕτω θέλει γνωρίσει μὲ τὰ ἴδια αἰσθήματα καὶ τὸν οὐράνιον Πατέρα, ὅταν ὁ ἐκτρέφων τὸν δεικνύῃ αὐτῷ ἐπάνω εἰς τὰ ποιήματά του. Ὄταν (παραδείγματός χάριν) ἐκεῖνο βλέπει τὸν ἥλιον, ὁ πατὴρ ἅς κάμῃ ὥστε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ, τί εἶναι αὐτὸ Πάτερ; καὶ τότε ἅς ἀπακριθῇ· τέκνον μου εἶναι κτίσμα τοῦ Θεοῦ, ὁ ὅποιος εἶναι τόσον λαμπρότερος ἀπὸ αὐτόν, ὥστε δὲν δύναται κανεὶς νὰ τὸν ἴδῃ, εἶναι τόσον φωτεινότερος, ὥστε σκύτος οὐδέποτε ὑπάρχει παρ' αὐτῷ· τέκνον μου, σκύτος ἔμπροσθεν Θεοῦ λογίζεται ἡ ἁμαρτία· καθὼς λοιπὸν ἡ σκοτοφύρος νῦξ δὲν δύναται ποτὲ νὰ συνυπάρχῃ μὲ τὸν ἥλιον, οὕτω καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς, εἶναι ἀδύνατος νὰ ᾔσῃ μὲ τὸν Θεόν, ἀλλὰ μόνον ἐκείνοι τὸν πλησιάζουν, ὅσοι πράττουν τὸ θεῖον τοῦ θελήμα. Ἐπειτα ἅς τὸ κάμῃ πάλιν νὰ τὸν ἐρωτήσῃ.

Ποῦν πάτερ, εἶναι τὸ θεῖον τοῦ Θεοῦ; Καὶ τότε ἀποκρίνεται τοιοῦτοτρόπως.

Θελημα τοῦ Θεοῦ εἶναι, πρῶτον· νὰ ἀγαπῶμεν αὐτόν ἐξ ἁλλης ψυχῆς καὶ καρδίας, καὶ δεύτερον· νὰ γινώμεθα πρὸς τὸ πλάσμα τοῦ τοιοῦτοι, ὅποιος γίνεται καὶ ἐκεῖνος πρὸς ἡμᾶς· αὐτὸ εἶναι ἀληθέστατον, διότι ὁ μονογενὴς αὐτοῦ υἱὸς μᾶς τὸ εἰδίδαξε, « γίνεσθε οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ Πατὴρ ἡμῶν οὐράνιος οἰκτίρμων ἐστὶ ». Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἅς ἐξκκολληθῇ, καὶ οὕτως ἅς ἀποκρίνεται εἰς ὅλας τὰς ἑρωτήσεις του. Πάντοτε δὲ εἰς τὴν ἀλήθειαν αὐτὸ καθοδηγῶν, θέλει τὸ καταστήσει μόνος γνώστην τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκτελεστήν, τόσον νοήμονα καὶ πρόθυμον, ὥσε μυρίους θανάτους θέλει ὑποφέρει διὰ τὴν ἀρετὴν· οὕτως ἀνέτρεφον οἱ γονεῖς τοὺς περισσοτέρους ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, καθὼς καὶ ἐκείνη ἡ μακαρία γυνὴ τὸν υἱὸν τῆς (α) ἢ μετὰ τοῦ ἁγίου Ἀρέ-

(α) Ὁ ἅγιος μεγαλομάρτυς καὶ γενναῖος ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ Ἀρέθας ἐγεννήθη ἐν ἔτει 542 μ. χ. εἰς τὴν Νεγράν, πόλιν τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας, ἥτις ἐκατοικεῖτο ἀπὸ Χριστιανούς· εὐσεβεῖς καὶ ἐναρέτους κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν· μεταξύ δὲ τούτων, ὁ μέγας οὗτος Ἀρέθας ἔλαμπεν διὰ τῶν ἀρετῶν του καὶ τῆς χριστομιμῆτος διαγωγῆς του ὡς ὁ ἥλιος μεταξύ διαφόρων ἀστέρων τῶν ἄλλων ἐναρέτων συμπολιτῶν του. Ὄλην καὶ πάντες, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες καὶ αὐτὰ τὰ παιδιά, τὸν ἐσέβοντο ὡς ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ, καὶ μὲ αὐτὴν τὴν ἐπωνυμίαν τὸν ἐπευφήμιζον. Ἡ φήμη αὐτῆ ἐφθασε καὶ εἰς τοὺς συγγρόνους αὐτοῦ Βασιλεῖς, δηλαδὴ, εἰς τὸν Ἰουστινὸν Αὐτοκράτορα τῶν Ῥωμαίων, εἰς τὸν Χριστιανικώσατον Ἐλεσβαῖν Βασιλέα τῆς Αἰθιοπίας, καὶ εἰς τὸν δυσσεβῆ Δουνακὸν, Ἡεραῖον τὴν θρησκείαν, Βασιλέα τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας καὶ εἰς ἄλλους πολλούς.

Κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ὁ δικληρθεὶς Ἐλεσβαῖν εἶχεν ὑποταγμένον τὸν Δουνακὸν· ἀλλὰ τὸν ἐμεταχειρίζετο Χρι-

θα μαρτυρήσασι. Ἐὶ μακάριοι γονεῖς τῶν μαρτύρων τῆς Ἐκκλ
κλησίας μας καὶ τῶν παλαιῶν καὶ τῶν νέων! εἰς οὐρανὸν ἀπό-
καταί καὶ ἡ εὐλογία τοῦ οὐρανοῦ διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν
τέκνων σας, καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν ἡμῶν τῶν ὁμογε-
νῶν σας, καὶ πνευματικῶν ἀδελφῶν, διότι τοὺς βλαστῶντες

σιανικώτατα, ἦτοι μὲ τρόπον φιλόανθρωπον, εὐεργητικὸν καὶ
συμπαθέστατον, καθὼς ἦτον ἐπόμενον εἰς τὸν χαρακτήρα
καὶ εἰς τὰ εὐσεβῆ φρονήματα τοῦ χριστιανικώτατου Ἰησοῦ.
Ἀλλ' ὁ δυσσεβὴς Δουναὶν καταχρασθεὶς τὰς ἀγαθοεργίας τοῦ
εὐσεβοῦς εὐεργέτου του, ἀπειράτησε καὶ ἐθανάτωσε πάντας
τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ὅσους ἄλλους Χριστιαν-
νοὺς εὗρισκεν ἐμπρὸς του, καὶ παρευθὺς ἐπῆγε καὶ ἀπολιώρ-
κησε καὶ τὴν διαληφθεῖσαν πόλιν Νεγρᾶν, δοὺς συνθήκην
ἐνορκον νὰ μὴ πειράξῃ κἀνέναν Χριστιανόν. Ἀλλ' ἀφ' οὗ μετὰ
τὰς συνθήκας αὐτὰς ἐμῆκεν εἰς τὴν πόλιν, ἀθέτησε τοὺς
ὄρκους του, καὶ ἐθανάτωσεν ὁ αἰμοβόρος πολλοὺς Χριστιαν-
νοὺς ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας, οἵτινες ὅλοι χωρὶς ἐξ αἰρέσειν
ἐστάθησαν σαρρεῖ, καὶ ἀπέθανον διὰ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ
μὲ πάνδεινα κολαστήρια. Τότε ἐπροσκάλεσεν ὁ δυσσεβὴς οὗ-
τος Τύραννος καὶ τὸν ἅγιον Ἀρέθαν' καὶ πρῶτον ἐπεχειρίσθη
μὲ πολλὰς κολακείας καὶ ὑποσχέσεις νὰ τὸν μεταβάλῃ ἀπὸ
τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸν ἐβόλεπε τόσον στα-
ρεῶν καὶ γενναῶν, ὥστε καὶ ἐνώπιόν του, χωρὶς νὰ τὸν φο-
βηθῆ διόλου, παρεκίνηει πάντας τοὺς ἐκεῖ εὗρισκομένους Χρι-
στιανοὺς νὰ μὴ δειλιάσουν τὰ πρόσκαιρα ταῦτα κολαστή-
ρια, ἀλλὰ νὰ ὑποφέρουν αὐτὰ μέχρι τέλους διὰ νὰ ἀπαλαί-
σουν τὸν ἀμάραντον στέφανον τοῦ μαρτυρίου, εἰς δὲ τὰς προ-
τροπὰς αὐτοῦ τοῦ Τυράννου δὲν ἔδιδε κῆ' ἀκρίβειαν, ἐπειδὴ λέ-
γω ἔβλεπον ὁ δυσσεβὴς τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον τόσον σαρρεῶν
εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν, ἐδιώρισε τοὺς στρατιώτας του
καὶ ἐτιμώρησαν τὸν μέγαν τοῦτον ἄνθρωπον μὲ πολλὰ βαστα-

τοὺς μακαρίους, ὅχι μόνον εἰς τὴν οὐράνιον μακαριότητα τοῦς
ἐφυτεύσατε μὲ τὴν διδασκαλίαν σας, ἀλλὰ καὶ αἱ τίμιαι
εἰκόνες αὐτῶν μέσα εἰς τοὺς κόλπους τῆς σεβασμίας ἡμῶν
μητρὸς ἐστάμεναι, χρηματίζουσι καὶ σεβασμοῦ ἕξαι ἀπὸ
ἡμᾶς, καὶ διδασκαλίας θείας πηγαὶ ἀνεξάντλητοι. Μακά-

νιστήρια, καὶ τελευταῖον μὲ ξίφος τὸν ἐθανάτωσαν. Ὁ δὲ
θάνατός του τόσον ἐνθουσιασμὸν ἐπροξένησεν εἰς ἕκτους τοὺς
ἐναπολειφθέντας ἐκεῖ Χριστιανοὺς καὶ εἰς αὐτὰς τὰς γυναῖ-
κας καὶ παιδία αὐτῶν, ὥστε πάντες ἠύμνητο καὶ ἐπαθύμουν
νὰ βασανισθῶσι μὲ περισσώτερον κολαστήρια, καὶ νὰ θανα-
τωθῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, ὡς καὶ ὁ ἅγιος Ἀρέ-
θας. Τότε καὶ μία γυνὴ, εὐσεβὴς καὶ ἐνάρετος, ἔχουσα καὶ
παιδίον ἀρσενικὸν ἕως πέντε χρόνων τὴν ηλικίαν, ἐπῆγε κον-
τὰ εἰς τὸ ἅγιον λιψίκον τοῦ μάρτυρος, καὶ πέρνουσα ἀπὸ
τὸ αἷμά του, ἔλειψε τὸν ἑαυτὸν τῆς ἡμοῦ καὶ τὸ τέκνον τῆς·
καὶ ἐπειδὴ ἦτον κάτοχος ἀπὸ τὸν θεῖον ἔρωτα ὡς καὶ οἱ
λοιποὶ, ἐκαταράτα καὶ ὑβρίζε τὸν Τύραννον Ἑβραῖον. Οἱ δὲ
στρατιῶται τὰς ὑβρεῖς αἰούσαντες, ἤρπασαν αὐτὴν καὶ τὴν
ἐπῆγαν εἰς τὸν δυσσεβῆ Βασιλέα, λέγοντες, ὅσα κατ' αὐτοῦ
ἐλάλησε ὅστις παρευθὺς ἔδωκεν ἀπόφασιν νὰ τὴν καύσιν.
Ἄψαντες λοιπὸν οἱ στρατιῶται πυρκαϊκῶν, ἔδωσαν τὴν ἁγίαν
ἀγαλλομένην καὶ χαίρουσαν. Τὸ δὲ παιδίον ἐθλίβετο καὶ
ἀνεστέναζε, μὴ ὑποφέρων τὴν στέρεσιν τῆς μητρὸς του· κα-
θὼς καὶ τὸ μικρὸν πωλάρι φωνάζει καὶ θλίβεται, ὅταν χω-
ρισθῆ ἀπὸ τὴν μητέρα του. Ὅταν τὸ μακάριον ἐκεῖνο παι-
δίον, στρέφον τὰ ὀμματαῖν εἰς ἕνα καὶ ἄλλο μέρος, ἄλλο
τι δὲν ἐπικαλεῖτο, παρέξ τὸ ὄνομα τῆς ἡμπατημένης μητρὸς του.

Ἐπειτα βλέπον τὸν δυσσεβῆ Βασιλέα ἐπὶ θρόνου καθήμε-
νον, τρέχει πρὸς αὐτὸν καὶ πίπτει εἰς τοὺς πόδας του, κλαίον
καὶ παρακαλῶν αὐτὸν ὡς ἐδύνατο, μὲ τὴν ἀναβρον καὶ ψελ-
λίζουσαν του φωνήν, διὰ τὴν μητέρα του. Ὁ δὲ δυσσεβὴς

ριοι γονεῖς τῶν σεπτῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, οἵτινες ἐποτίσατε τὰ τέκνα σας μὲ αὐτὸ τὸ οὐράνιον νάμα, τὸ ὁποῖον ἐδρόσισε ὅλον τὸν λογικὸν λαμῶνα τῆς Ἐκκλησίας. Σιδώμεθα καὶ τιμῶμεν τοὺς ἐναρέτους κόπους σας, τοὺς ὁποῖους θέλομεν προσθέσει οἱ ἀληθεῖς Ἕλληνες Χριστιανοί, ὡς

βασιλεὺς ὠρέθη τὸ παιδίον τοῦτο μὲν, διὰ τὴν ὠραῖον εἰς τὴν ἄψιν καὶ χαριέστατον τοῦτο δὲ καὶ διότι ἡ λαλιὰ του, ἀγκαλιὰ καὶ ἀναρρηρῶ, ἦτον ὁμοῦς γλυκυτάτη καὶ νόστιμη. Πέρνοντας λοιπὸν τὸ παιδίον ὁ Τύραννος, τὸ ἐκάθειεν ἐπάνω εἰς τὰ γόνατά του καὶ λέγει αὐτῇ. Ποῖον ἀγαπᾶς, παιδί μου, ἀπὸ ὅλων τὰ πράγματα τοῦ κόσμου καλλήτερα; τὸ παιδίον ἀπεκρίθη, τὴν μητέρα μου ἀγαπῶ, καὶ δι' αὐτὴν ἦλθον νὰ σὲ παρακαλέσω, διὰ νὰ προστάξῃς νὰ τὴν λύσουν, ἵνα πάρῃ καὶ ἐμὲ μαζί της εἰς τὸ μαρτύριον, ὅτι πολλὰς φοραῖς μὲ ἐδίδασκε παρακινῶσα με εἰς τὸ μαρτύριον. Ὁ δὲ Τύραννος, καὶ τί εἶναι, τῆ εἶπεν, αὐτὸ τὸ μαρτύριον; τότε τὸ βρέφος (ὅ τῶν θαυμασίων σου Δέσποτα, ὅστις μὲ τὴν χάριν σου σοφίζεις τὰ νήπια!) τότε λέγω, τὸ θεορῶτιστον νήπιον ἀπεκρίθη. Μαρτύριον εἶναι, τὸ νὰ ἀποθάνω διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ πάλιν νὰ ζήσω μὲ αὐτὸν. Ὁ Τύραννος τοῦ λέγει. Καὶ ποῦς εἶναι αὐτὸς ὁ Χριστός; τὸ παιδίον ἀπεκρίθη. ἔλθε νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διὰ νὰ σοὶ τὸν δείξω. Τότε βλέπων τὸ βρέφος πῶς ἐγράβιζον οἱ στρατιῶται τὴν μητέρα του διὰ νὰ τὴν ῥέψουν εἰς τὴν πυρακίαν, ἔκλαιε λέγον πρὸς τὸν Τύραννον. Ἄφες με νὰ τρέξω διὰ νὰ φθάσω τὴν μητέρα μου. Ὁ Τύραννος τοῦ λέγει. Ἄφες τὴν μητέρα σου, καὶ ἔλα μὲ ἐμένα, καὶ ἐγὼ νὰ σοὺ δίδω πτωρικὰ εὐμορφα. Τότε τὸ χαριτωμένον καὶ θεόσοφον βρέφος ἀπεκρίθη καὶ λέγει του. Ἐγὼ ἐλογιάζω πῶς εἶσαι χριστιανός, καὶ διὰ τοῦτο ἦλθον καὶ σὲ παρακάλουν διὰ τὴν μητέρα μου, τῶρα δὲ ὁποῦ ἐκατάλαβα πῶς εἶσαι Ἰβραῖός, λέγω σοί, ὅτι μὲ Ἰβραῖον δὲν

παραδείγματα τῆς ἀνατροφῆς τῆς νεολαίας μας; τιμῶμεν χρεωστικῶς καὶ ἀσπαζόμεθα τιμητικῶς τὰς ἀγίας εἰκόνας τῶν ἀγίων υἱῶν σας, αἵτινες ἐγκαθιδρυμένοι εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἱερᾶς Μητρὸς μας, χρηματίζουσι τόσας θεοπέσαι διδασκαλίαι περὶ τῆς καλῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων μας.

Ἄλλω νὰ συγκατοικήσω ποτὲ, ἀλλ' οὔτε ὅπως καταδέχομαι νὰ λάβω ἀπὸ λόγου σου τίποτε, μόνον ἄφες με νὰ ὑπάγω εἰς τὴν μητέρα μου.

Θαυμάζοντες δὲ τοῦ Τυράννου τὴν τοῦ παιδίου φρονιμάδα καὶ σύνεσιν, εἶπὸν τινες νὰ τὸ στείλῃ εἰς τὴν βασιλεύσαν, ῥῆπως ἐκεῖνη μὲ καλακείας δυναθῆ νὰ παῖσῃ αὐτὸ ἵνα μείνῃ εἰς τὸ παλάτιον. Ἀλλ' ὁμοῦς ἡ γνώσις τοῦ θεοσόφου παιδίου ἐνίκησε τὰς πανουργίας ἐκείνων καὶ μηχανήματα· τὸ γὰρ θεορῶτιστον νήπιον, οὐδὲ ἀπόκριον ἔδωκεν εἰς τὰς συμβουλὰς τοῦ Τυράννου καὶ λόγια, ἀλλ' ὅπως διόλου πρὸς μόνην τὴν μητέρα του ἔβλεπεν. Ὅταν δὲ εἶδε πῶς ἔρριψεν αὐτὴν εἰς τὴν φωτιάν, ἐσυμπόνεσεν ἡ καρδία του· καὶ καθὼς ἦτον καθήμενος εἰς τὰ γόνατα τοῦ Τυράννου, ἔσκυψε καὶ ἐδάγκασε δυνατὰ τὸ μηρί του· ὁ δὲ Τύραννος πονέσας, τὸ ἔρριψεν ἀπὸ τὰ γόνατά του προστάσσωντας ἕνα ἄρχοντα διὰ νὰ τὸ πάρῃ, καὶ νὰ τὸ κάμῃ νὰ ἀρνηθῆ τὸν Χριστόν. Ἀλλὰ τὸ παιδίον φεύγον ἐπιτεθείως ἀπ' ἐκείνων, ὅς τις τὸ ἔστυν, ἔτρεξε δραμαίως εἰς τὴν κάμινον, καὶ πασίχριστον ἐπήδησεν (ὡ τῆς ἀνδρείας!) εἰς τὸ μέσον τῆς κάμινου, ἐναγκαλισθὲν δὲ γλυκερῶς τὴν ποθουμένην μητέρα του, μαζί μὲ αὐτὴν κληρονομεῖ τοῦ μαρτυρίου τὸν στέφανον.

(Ὅς λάβουν παράδειγμα ἀπὸ τὸ διήγημα τοῦτο αἱ τρωί-ναι μητέρες τῶν Χριστιανῶν, καὶ ὡς διδάσκουν τὰ τέκνα των ὅτι νήπια ὄντα, νὰ στέκωνται στερεὰ εἰς τὴν πίστιν καὶ εὐσέβειαν, καὶ νὰ ἀγαποῦν ὀλοκαρδίως τὸν Ἰησοῦν Χριστόν τὸν ποιητὴν καὶ πλάστην των. Καὶ ἂν τὸ καλῆσῃ ὁ κληρὸς

τοῦτο τὸ ὄφελος στεροῦνται κατὰ δυστυχίαν των, ὅσοι ἀπὸ τοῦ ἴδιου γένους των δὲν ἔχουσιν ἀγίους.

Ἐκεῖ, ἐκεῖ, πρῶτον ὦ γονεῖς, τρέχετε διὰ νὰ εὑρητε καὶ τὰ μαρτυρήσαντα καὶ ἀγιάσαντα βρέφη ὡς τὸν ἄγιον (2) Κηρύκον, καὶ τὸ διαληφθὲν καὶ ἄλλα, τὰ ὅποια νὰ δεικνύετε

καὶ ἡ χρεία, νὰ προτιμοῦν θάνατον καὶ μαρτύριον, πᾶρξ νὰ ἀρνηθοῦν τὸ τοῦ Χριστοῦ γλυκύτατον ὄνομα).

Τοιαῦτα λοιπὸν κακὰ ἐποίησεν ὁ ἀσεβὴς Δουναδὸν εἰς τοὺς ἀληθεῖς δούλους τοῦ Ἰψίστου Θεοῦ· πλὴν δὲν ἀργήσεν ἡ θεία δίκη ἀπὸ τοῦ νὰ ἀφήσῃ ἀτιμώρητον τὸν ἀλιτήριον· καθότι εὐθὺς ὅτε ἔμειθεν ὁ Βικιλνός· ἔλασσαν τὰ κακὰ, τὰ ὅποια ἔκαμεν ὁ ἀποστάτης του, ἐκίνησε τὰ στρατεύματά του κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν κατετρόπωσεν αὐθημέρῳ χωρὶς νὰ δυνηθῇ ὁ ἀγενής νὰ ἀνθέξῃ ποσῶς οὔτε κἄν νὰ ἔλθῃ εἰς πρόσωπον.

(α) Ἡ Ἁγία Μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Ἰουλίτα, μήτηρ τοῦ ἀγίου Κηρύκου, οὔσα ἐπὶ τῆς βασιλείας Διοκλητιανοῦ τοῦ Χριστιανομάχου ἐν ἔτει 296 μ. Χ. ἐπιτάθη ἀπὸ τὸν Ἰγεμόνα τῆς Κιλικίας Ἀλέξανδρον, ἀνθρώπον θηριώδη καὶ ἀπάνθρωπον καὶ δεινὸν διώκτην τῶν Χριστιανῶν· ὅστις ἀποῦ ἐδοκίμασε μὲ πολλὰς κολασεῖς καὶ ὑποσχέσεις νὰ μεταβάλλῃ αὐτὴν ἀπὸ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἶρε τὴν γνώμην αὐτῆς στερεὰν εἰς τὴν εὐσεβείαν ὑπὲρ τὸν ἀδάμαντα, ἔδειξεν αὐτὴν σκληρῶς καὶ τὴν ἐβασάνιζε μὲ πολλὰς τιμωρίας· τὸν δὲ υἱὸν τῆς ἄγιου Κηρύκου νήπιον ὄντα, χωρὶς ἀπὸ τὴν μητέρα του, ἐσπούδαζε μὲ κολακείας νὰ τὸν τραβῆξῃ εἰς τὸν ἐκυτόν του· ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο· ἐπειδὴ τὸ νήπιον ἐθελεπεν ἀκλινώς εἰς τὴν μητέρα του, καὶ μὲ φωνὴν ὑποφελίζουσαν, ἐπεκαλεῖτο τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ· καὶ διὰ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τοῦ ἀιμοδόρου Ἰγεμόνος, (τὰς ὁποίας ἐνόμιζε δεινότερας καὶ αὐτῆς τῆς κολάσεως), ἐκτύπησε μὲ τὸ ποδῶράκι του ὅσον ἐδύνατο, εἰς τὴν κοιλίαν αὐ-

εἰς τὰ νεαρὰ τέκνα σας, καὶ νὰ λέγετε πρὸς αὐτά· Ἴδου τέκνον μου, πῶς τιμᾶται ἡ ἀρετή· Ἴδου πῶς δοξάζεται ἡ θεοσέβεια· συνήλικά σας ἦσαν ταῦτα τὰ βρέφη, ὅταν διὰ τὴν ἀρετὴν ὑπέφερον θάνατον, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ ἠρνήθησαν καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν των, διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸν ἀληθῆ Θεὸν μας, ὑπέφερον ὅλα τὰ δεινὰ, καὶ διὰ τοῦτο ἀληθεῶς αἰωνίως συνδοξάζονται εἰς τὴν ἀληθινὴν ζωὴν μὲ τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας μας Ἰησοῦν, ὅστις ἐγείρας θεοπροπῶς τὸ Πανάγιον σῶμα του θέλει συνεγείρει καὶ πάντας τοὺς πιστεύσαντας εἰς αὐτόν, καὶ τοὺς ἐτίμησε μὲ ἀθάνατον δόξαν. Προσκυνεῖτε τιμητικῶς τὰς εἰκόνας αὐτῶν, μιμεῖσθε τὴν οὐράνιον πολιτείαν των, διὰ νὰ δοξασθῆτε καὶ σεῖς εἰς τὴν ἀληθινὴν ζωὴν· πολλὰ ἔχομεν παραδείγματα τῆς ἀρετῆς τῆς θείας, τὴν ὅποιαν οἱ παλαιοὶ Ἕλληνας καὶ χωρὶς παραδειγμάτων, μὲ τὸ αἷμά των τὴν ἐκτίμων, αἵματος ἀνία ἡ ἀρετὴ ἐστίν, ἔλεγον ἐκαῖνοι, καὶ ἡμεῖς δεικνύοντες τὰς εἰκόνας τῶν ἁγίων μας πραγματικῶς εἰς τὰ τέκνα μας, ἃς λέγωμεν, τέκνα μου· ἴδτε πόσον μέγα πρᾶγμα εἶναι ἡ ἀρετὴ, πόσον φοβουῦνται, μήπως χάσουν αὐτὸ τὸ θεῖον δῶρον οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι, οἱ φίλοι τοῦ Θεοῦ, ὥστε αὐτοὶ μὲν ἔγυσαν τὰ ἀδά-

τοῦ· ὁ δὲ ἀπάνθρωπος ἡγεμὼν πονέσας, ἔρριψε τὸ νήπιον, ἀπὸ τὰς ἀγκάλας του ἐπάνω εἰς τὰ σκαλοπάτια τοῦ κριτηρίου· ὅθεν κτυπηθὲν εἰς τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ μακάριον τὴν ἁγίαν ψυχὴν του εἰς τὸν Δεσπότην Χριστὸν, πᾶρά τοῦ ἀποίου καὶ ἐστεφανώθη τὸν τῆς ἀθλήσεως στέφανον. Ἡ δὲ Μακαρία Ἰουλίτα χαρὰς ἀπάτου καὶ ἀγαλλιάσεως πλησθεῖσα διὰ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ μᾶλλον δὲ νηπίου αὐτῆς, καὶ πολλὰς ἔτι βισάνους δοκίμασασα ἢ ἀνδριόφρων, κέλος ἀπεκεφαλίσθη, καὶ ἔλαβεν ἡ ἀοιδίμος τοῦ μαρτυρίου τὸν στέφανον.

αἵματά των· αὐτοὶ δὲ ἐξώδευσαν ὅλας των τὰς δυνάμεις τὰς σωματικὰς εἰς τὸν νόμον τοῦ Κυρίου, μελετῶντες αὐτόν· αὐτοὶ ἄφασαν οἰκίας, γονεῖς, τέκνα, ἀδελφοὺς καὶ τὰ ἄλλα δι' αὐτήν· οὗτοι ἔζησαν σοφόνως καὶ ἐναρέτως καὶ κοσμίως μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν των ὡς ἄγγελοι· οὗτοι ἐποίμαναν ποίμνιον μὲ μεγάλους ἀγῶνας· αὐτοὶ ἀνέθρεψαν τέκνα ἐνάρετα, μὲ ἀκαταγώνιστον ἐπιμέλειαν· καὶ διὰ τοῦτο ἠξιώθησαν καὶ τὴν ἀγιότητα παρὰ τοῦ ἁγίου Θεοῦ καὶ τὴν ἀθανασίαν, καὶ παρ' ἡμῶν τιμὴν καὶ σέβας, τοὺς ὁποίους τιμῶντες καὶ βλέποντες πρόσπει νὰ ἐνθυμώμεθα καὶ τὴν ἐναρέτους προξέεις των, καὶ νὰ τοὺς μιμώμεθα, καὶ νὰ τοὺς παρακαλοῦμεν, ὡς ἔχοντας παρρησίαν διὰ τὴν ἀρετὴν των πρὸς τὸν Θεόν, νὰ πρεσβεύουν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς Κύριον, διὰ νὰ μᾶς κατεξιώσῃ ἀξίους μιμητὰς αὐτῶν καὶ συγκληρονόμους τῆς ἀθανάτου αὐτῶν διόξης.

Ἰδοὺ καὶ εἰς τὰς ἡμέρας μας οἱ νέοι μάρτυρές μας, τοὺς ὁποίους αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδαμεν ὅτι ἐσώτησαν μὲ τὰ πολύτιμα αἵματά των τὸν λογικὸν Παράδεισον τῆς Ἐκκλησίας μας, ἰδοὺ πόσον ἐπροτίμησαν τὴν ἀθάνατον ἀρετὴν, ἀπὸ τὴν προσωρινὴν ματαιότητα τοῦ κόσμου, διὰ νὰ ἀπολαύσουν τὴν μακαρίαν λῆξιν· αὐτοὶ, ὅχι διὰ τινὰ φανατισμὸν ἔκαμαν καὶ κάμουν τὸ κοινῶν· αὐτοὶ εἶναι πολλὰ ματρώτεροι καὶ πρεσβύτεροι ἀπὸ ἡμᾶς, διότι ὅχι μὲ κήρυγμα ἔκασιν τοὺς βλέπομεν προσερχομένους εἰς τὰ διάφορα μαρτύρια, ὡς προσέρχονται εἰς τὰς μονομαχίας οἱ ἀληθῶς φανητιῶντες· διὰ δοξάριον ἄδοξον, καὶ διὰ τιμὴν ἄτιμον, ἀλλὰ προσέρχονται μὲ ταπεινώσιν, μὲ χαρὰν κρυφὴν, μὲ θείαν ἐμπνευσίαν τοῦ ἀληθοῦς, καὶ μὲ πίστιν ἐλικρινή· καὶ ὡς πρόβατα εἰσι σφαγῆν, οὕτως ἀκολουθοῦσιν· ὡς στύλοι ἀκλόνητοι, οὕτως ὑπομένουσιν· ὡς φωστῆρες λάμποντες, οὕτως ἀγαλάουσι εἰς

τοὺς πειρασμοὺς, μεταξὺ τῆς σκοτεινῆς ματαιότητος τοῦ κόσμου μὲ τὰς ἀρετὰς των.

Τέκνον μου, μὲ αὐτοὺς ἰσοστάσιον καὶ ὁμότιμον σὲ καθιστᾷ ὁ Θεὸς ἐκ μόνον, χωρὶς κἀνένα ἄλλον ἀγῶνα, φυλάξης τὴν προσταγὴν τοῦ Θεοῦ, ἥτις εἶναι νὰ ἀγαπᾷς τὸν πλάστην σου, καὶ τὸ πλάσμα του, τὸν ὁμοῖόν σου· καὶ φανῆς χρήσιμος πρὸς τὴν κοινωνίαν, εἰς τὴν ὁποίαν σὲ ἔκαμα κοινωνὸν ἢ θεῖα πρόνοια. Δὲν ἀπαιτεῖ τίποτε περισσώτερον ἀπὸ σὲ ὁ Κύριος διὰ νὰ σὲ ἀξιώσῃ δόξαν ἀθάνατον, παρὰ μόνον νὰ κάμῃς εἰς τοὺς ἄλλους, ὅτι ἀγαπᾷς, καὶ οἱ ἄλλοι νὰ κάμουν εἰς σὲ, καὶ νὰ μὴ κάμῃς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον, μῆτε σὺ νοστιμεύσαι νὰ κάμουν ἄλλοι εἰς σὲ, κ. τ. λ.

Εἶναι λοιπὸν τὸ μόνον εὐκόλον, καθὼς εἶπομεν, ἀφ' οὗ ἐνσπείρωμεν τὴν εὐλάβειαν δηλ· τὸν θεῖον φόβον εἰς τὸν νέον διὰ τῆς ὀρθῆς καὶ ἀληθοῦς διδασκαλίας, νὰ κατασκευάσωμεν ὑστερον μὲ τοὺς εἰρημένους τρόπους ὅλην τὴν οἰκοδομήν τῆς Θεοσεβείας, καὶ τῆς ἠθικῆς μορφώσεως· ἐπειδὴ χωρὶς αὐτῆς εἶναι τὸ μόνον δύσκολον νὰ κατορθώσωμεν τίποτε. Ἄνθρωπος ὅστις παιδιόθεν δὲν συνειθίσει νὰ σέβηται τὸν Θεόν, εἶναι δύσκολον σχεδὸν νὰ πράξῃ κἀνὲν θεῖον ἔργον· καὶ πᾶν ὅστις γινώσκει τὸν Κύριον, καὶ σέβεται αὐτόν, εὐκόλως δὲν γίνεται κακὸς ἄνθρωπος· διότι καθὼς εἰς ἀσυνειδήτου καρδίαν Θεὸς οὐκ εἰσελεύεται, καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς καρδίας εἶναι δύσκολον νὰ ἐξέλθῃ καλὴ καὶ ἐνάρετος βούλησις, οὕτω καὶ ἡ καρδία, ἥτις συλλάβει τὸν θεῖον φόβον, εἶναι ἐσόμενον ὑστερον νὰ ὠδινήσῃ καὶ νὰ ἐπέκῃ πνεῦμα σωτηρίας κατὰ τὸν Προφήτην.

Λόγου χάριν ὁ ἀσυνειδήτος καὶ ἀθεόφοβος, ποῖον ἄλλον ἔχει νὰ φοβηθῇ, ἔταν εὐκαιρίαν νὰ πράξῃ τὸ κακόν; τὸν Πατέρα του; ἀλλὰ συσέλλομαι καὶ νὰ τὸ εἶπω· τὴν Μη-

τέρα του; ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἄς τὸ ἴδουν πῶς ἀκολουθεῖ ἀπὸ τοῦ ἀθεοφύτου; τοὺς κατὰ σάρκα ἀδελφούς; ἀλλ' αὐτοὶ παρεμποδίζουν τὸ πνεῦμα τῶν ἀνθρώπων, ὡς τὸ τῶν ἀφώνων ὑπαρίων· τὰ μικρὰ (λέγουν) τρώγουν τὰ μεγάλα· ἀλλὰ τοὺς ἀδελφούς τῆς κοινωνίας τοῦλάχιστον σέβεται καὶ τιμᾷ ὁ ἀθεοφύτος, καθὼς προφασίζεται; ἀλλ' αὐτὸς ἐνεδρεύει αὐτούς, ὡς λίων ἐν τῇ μάνδρα αὐτοῦ διὰ τὸ τοὺς φέρη μόνον εἰς τὴν διεξοδὸν, καὶ νὰ τοὺς κατασχίσῃ· αὐτὸς τίπτει, τίπτει καλὸν δὲν θέλει πράξει, διότι κατεπάτησε πλέον τὴν φωνὴν τοῦ λογικοῦ του, καὶ εἶπε καθ' ἑαυτὸν, ὡς ἄφρων· οὐκ ἔστι Θεός· οὐκ ἔστι φύσις Θεοῦ· καὶ ἂν Θεοῦ φύσις ἐκλείψῃ ἀπὸ τινος, τί ἄρα ὁ τοιοῦτος θέλει καταστήσει;

Ποῖος ἐπίορκος; ποῖος συκοφάντης; ποῖος φονεὺς; ποῖος ἀσελγής; ποῖος καταφρονήτης, ὑπερήφανος, ἄρπαγος, μισάνθρωπος, μισόκαλος, ζῶν φθορᾶς τέλος πάντων, ποῖος ἄλλος δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀπὸ τὸν ἀθεοφύτον; Καὶ πάλιν, ποῖον καλὸν μάθημα δὲν μανθάνεται ἀπὸ τὸν φουβούλειον καὶ ἀγαπῶντα τὸν Θεόν· ποῖος ἀπὸ τοῦ δύναται νὰ παραμείνη καὶ τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμπεριεῖν διὰ τὸ καλὸν τὸ κοινόν; Ἐκεῖνος, ὅστις περιμένει κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐσκεμμένως πράττει ὅ,τι ἂν πράττῃ; ἢ ἐκεῖνος, ὅστις λέγει ἀλόγως καὶ ἀσυνειδήτως, ἐμοῦ θανάτου γὰρ μιχθήτω πυρὶ;

Σὲ ἐρωτῶ λοιπὸν πάτερ, διὰ τί ἐγέννησας υἱὸν διὰ τὸ νὰ τὸν καταστήσῃς καὶ καλὸν Χριστιανὸν καὶ ἀγαθὸν πολίτην, ἢ νὰ τὸν κάμῃς ἀθεοφύτον καὶ ἄσωτον; ὥστε νὰ σκορπίσῃ πάντα τὰ ὑπάρχοντά σου, οὐ μόνον μετὰ τὸν θάνατόν σου, ἀλλὰ καὶ ζῶντος σου εἰς μέλας καὶ κρεπτάλας, εἰς ἀσωτίας καὶ ἀκαθαρσίας, εἰς πόνους καὶ δόλους, καὶ ἀπείρους κακοηθείας!!!

Ἀδελφά, συλλογίσου τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὅποιον ἐγεννήθημεν εἰς τὸν κόσμον πάντες οἱ ἄνθρωποι, διὰ τὸ μάθης πολλά εὐκόλως τὸ μάθημα τῆς ἠθικῆς, καὶ νὰ στοχασθῆς ὅτι εἶναι τόσον ἀναγκαῖον, ὅσον εἶναι καὶ ἡ τροφή εἰς τὸ σῶμα· καὶ ἔπειτὰ τὴν τροφήν, μὴ ὄλον ὅτι γίνεται ἐνίοτε δυσκόριτος καὶ ἀπὸ πένιαν, καὶ ἀπὸ ἀνομβρίαν, καὶ ἀπὸ πολέμου καὶ ἀπὸ μυρία ἄλλα περιστατικὰ, εὐκόλως τὴν εὐρίσκεις, καὶ τὴν φροντίζεις, καὶ θέλεις εὑρεῖν μὲ δυσκολίαν τὴν πνευματικὴν ἀνατροφήν, τὴν ὅποιαν σοὶ χαρίζει ἡ Ἐκκλησία καθ' ἑκάστην, χωρὶς κόπον; ὄχι· δὲν εἶναι παντάπασι δύσκολον, ἂν ἐξετάσῃς μόνον τὸν σκοπὸν καὶ τὸ τέλος, διὰ τὰ ὅποια ἐγεννήθης εἰς τὸν κόσμον.

Ἐξετάσον λοιπὸν τοὺς ἐξωτερικοὺς φιλοσόφους διὰ τὸ ἴδῃς εἰς τί ἐγεννήθης· ἄκουσον τί σὲ λέγουν· ἐγεννήθης λέγουν εἰς θεωρίαν οὐρανοῦ καὶ γῆς, εἰς ἐξέτασιν λέγουν τῶν οὐρανίων ἔργων, διὰ τὸ νὰ τὰ ἐφαρμόζῃς εἰς τὴν ἐπίγειόν σου διαμονήν, καὶ νὰ καταστήσῃς τὸν ἑαυτόν σου ἀξίον, διὰ τὸ ἐκεῖ πνεῦμα. Ἐρώτησον καὶ τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὸ μὴ ἀμφιβάλῃς εἰς τὰ λεγόμενα ποσῶς· τί λέγει ἐκείνη; ἐγεννήθης, λέγει, εἰς τὸ ἀρέσκειν Θεῷ καὶ ἀνθρώποις. Παραμυθίως μὲ τοὺς ἐξωτερικοὺς φιλοσοφεῖ καὶ αὕτη, πλὴν λαλεῖ σαφέστερον· ἀλλὰ σὲ ἐρωτῶ πῶς θέλεις ἀρέσει εἰς τὸν Θεὸν πρῶτον; ἄρα γε ὅταν πράττῃς ἐκεῖνα, τὸ ὅποιον θέλει τὸ ἐναντίον τοῦ πνεύματος ὁ φυσικὸς ἄνθρωπος; ἢ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον σὲ λέγει ὁ ἐσωτερικὸς ἄνθρωπος, ὁ σύμφωνος μὲ τὸν Θεόν, ὅστις εἶναι ἡ λογικὴ ψυχὴ; Θεώρησον δὲ τῶρα καὶ τὴν βούλησιν ἐκάστου, καὶ συμμόρφωσον σεαυτὸν καὶ τὰ τέκνα σου, μὲ εἴ τι σὲ ἀρέσει. Ὁ φυσικὸς ἄνθρωπος ζητεῖ ἐγκοσμίους δόξας προσωρινὰς, πλοῦτους φθαρτοὺς, ἅτινα ἀποκτῶνται διὰ ἀδικιῶν, παρανομιῶν, δολιοτήτων, ψεύδους, συκοφαντίας, ἐπι-

βουλῆς, φθόνου, καταδρομῶν, φόνων καὶ ἄλλων τοιούτων, διὰ τῶν ὁποίων ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος γίνεται μᾶλλον μισητός ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀποτρόπαιος, ἐναντίον τοῦ σκοποῦ, διὰ τὸν ὁποῖον ἐγαννήθη. Ὅσον δὲ τὰ μέτρια χρήματα, τὰ διὰ τῆς εὐθείας ὁδοῦ ἀποκτημένα, ὠφελοῦσι τὸν φρόνιμον ἄνθρωπον εἰς τὰς ἀνάγκας του, ἄλλο τόσον παρακινουσι τὸν ἀνόητον τὰ πολλὰ εἰς ὕβρεις, ἀποκτώμενα διὰ τῶν εἰρημέων τρέπων.

- Τίποτε τοῦ κόσμου ὄφειν, εἰς τὸν κόσμον ἔσται.
- ἄνθρωπος, καὶ ὅτι μὴ νόος ἀρτίος ἦ. • Οἴσων.

Ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος ζητεῖ δόξαν οὐράνιον ἀθάνατον, καὶ ἀρετὴν ἀφθαρτον, τὰ ὁποῖα ἀποκτῶνται, διὰ δικαιοσύνης, ναμιμότητος, ἡμερότητας, ἀληθείας, εὐποιίας, βοηθείας, ἀμνησικακίας, ὑπομονῆς μεγαλωτάτης, καὶ τιμίας ἐργασίας, ἀφοσιούμενος ὅλως δι' ὅλου εἰς τὸ θέλημα καὶ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα ἀφ' οὗ ἀποκτήσῃ γίνεται ἀξιοσέβαστος, ὅχι μόνον ἀπὸ τοὺς καλοῦς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς κακοῦς αὐτοῦς, καὶ τοὺς ἐχθρούς του. Οἶδε γὰρ καὶ πολέμιος ἀνδρὸς ἀρετὴν θαυμάζειν, πολὺ δὲ περισσότερο ἀγαπᾶται ἀπὸ τὸν Θεόν, ὅστις καὶ ἐδῶ τὸν δοξάζει, καὶ εἰς τὴν οὐράνιον αὐτοῦ βασιλεύει.

Πεὶ ἄλλους λόγους, ὁ μὲν φυσικὸς ἄνθρωπος, διὰ τὰ καμνὰ τὰ ἀλόγους ὁρεξίαις του, πρέπει νὰ γίνῃ ἀδίκος, ἥτοι σαρρημένος πάσης ἀρετῆς.

Ὁ δὲ πνευματικὸς πρέπει νὰ γίνῃ δίκαιος, δηλ.: πλήρης πάσης ἀρετῆς.

- Ἐν δὲ δικαιοσύνῃ συλλήθεον πᾶσα ἀρετὴ ἐστὶ. • Οἴσων.

ΜΙΑΘΗΜΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΙΑ ΤΑ ΠΡΩΤΟΠΕΙΡΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΤ' ΕΡΩΤΑΠΟΚΡΙΣΙΝ.

Περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ;

Ἐρ. Τί ἐνοοῦμεν μὲ τὴν λέξιν Θεός;

Ἀπ. Ἐκεῖνο τὸ ὑπέρτατον ὄν· τὸ ὁποῖον ἐποίησε καὶ διοικεῖ ὅλον τὸν κόσμον.

Ἐρ. Καὶ δὲν ἐδύνατο ὁ κόσμος νὰ ὑπάρξῃ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του;

Ἀπ. Ὅχι· τοῦτο εἶναι μεταφυσικῶς ἀδύνατον, ὅσον ἀδύνατον εἶναι, δηλαδὴ νὰ ὑπάρξῃ εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μέρος ἐν ταυτῷ καὶ πολὺ φῶς, καὶ πολὺ σκότος.

Ἐρ. Ποῖος ἀποδεικνύει φυσικῶς τοῦτο τόσον ἀδύνατον;

Ἀπ. Ἡ ἀληθὴς φιλοσοφία μὲ πολλὰς λαμπρὰς ἀποδείξεις.

Ἐρ. Ἐμπορεῖς καὶ σὺ νὰ εἶπῃς περὶ τούτου ἀπόδειξιν τινὰ εὐληπτον διὰ τοὺς πρωτοπείρους;

Ἀπ. Ἐὰν ὁ ἄπειρος οὗτος κόσμος ὁ πολυειδὴς καὶ πολυσύνθετος ὑπάρχει ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του, πρῶτον πρέπει νὰ ᾔηται πάνσφορος καὶ παντοδύναμος διὰ νὰ διοικῆται μὲ μόνην τὴν σοφίαν του, καὶ νὰ διαφυλάττηται μὲ μόνην τὴν δύναμίν του, αὐτὸς ὅμως ὅχι μόνον δὲν ἔχει καμμίαν σοφίαν καὶ δύναμιν, ἀλλ' οὔτε αἴσθησιν παντελῶς· λοιπὸν τὸ νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι διοικεῖται ὁ κόσμος μὲ τὴν σοφίαν του, καὶ διαφυλάττηται μὲ τὴν δύναμίν του χωρὶς νὰ ἔχῃ οὔτε αἴσθησιν, εἶναι ὅλον τὸ ἴδιον ὡς νὰ ἔλεγον ὅτι εἶναι καὶ τί, καὶ δὲν εἶναι· δηλ.: ὑπάρχει εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μέρος, ἐν ταυτῷ καὶ πολὺ φῶς, καὶ πολὺ σκότος, τὸ ὁποῖον εἶναι μεταφυσικῶς ἀδύνατον.

Ἐρ. Τί ἔπεται ἐκ τούτου;

Ἀπ. Ὅτι ὁ κόσμος καὶ ἐδημιουργήθη καὶ διοικεῖται ἀπὸ τὸν παντάλειον καὶ ὑπερτέλειον Θεόν.

Ἐρ. Πόθεν διδασκόμεθα ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ αὐτὴν τὴν ἀληθειαν;

Ἀπ. Ἀπὸ αὐτὸν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἥτοι ἀπὸ τὴν Θείαν ἀποκάλυψιν, δηλ. τὴν Θείαν καὶ ἱερὰν Γραφήν. « Ἐν ἀρχῇ » ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν ». (Γεν. κεφ. α.)

Γνωμικὰ διαφόρων περὶ πίστεως καὶ εὐσεβείας.

« Ἐπίστευσεν Ἀβραάμ τῷ Θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην ».

Καὶ νῦν Ἰσραὴλ τί Κύριος ὁ Θεός σου ἀπαιτεῖ παρὰ σοῦ, ἀλλ' ἢ φοβεῖσθαι αὐτὸν καὶ πορεύεσθαι ἐν πόσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ ἀγαπᾶν αὐτὸν καὶ λατρεύειν Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἐξ ἄλλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου;

Ἴδού ἡ εὐσεβεία ἔστι σοφία.

Εὐθύς ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πίστει:

Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ τοὺς πιστοὺς τῆς γῆς τοῦ συγκαθῆσθαι αὐτοὺς μετ' ἐμοῦ.

Ἐπιδεικνυμένην πίστιν ἀπαγγελεῖ δίκαιος.

Εὐσεβεία εἰς Θεόν, ἀρχὴ αἰσθήσεως.

Ἐπιθυμῖαι εὐσεβῶν ἠδύνουσι ψυχάς.

ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν, καὶ ἐπίγνωσιν Θεοῦ ἢ ὀλοκαυτώματα.

Ὁδὸς εὐσεβῶν εὐθεία ἐγένετο καὶ παρευσκαυασμένη.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Ἐν τῇ 19. τετραδίῳ σελ. 212, συνίθη τυπογραφικὸν ἁλίωμα, τὸ ὁποῖον ἤδη διορθώμεν.

Σελ. 212. στιχ. 14. μετὰ τὸ « ἀπιστιώπησεν » πρόσθετε τὰ ἐπιρροῆς.

Ὁδὸν ἄλλο τι προσέθηκεν ἐπ' ἀνύμῳ ὡς ἄνθρωπος μνημονεύων ἤδη γνωστὸν ἐξ ἄλλου ἔργου περὶ αὐτοῦ προσηγουμένως ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ τοῦ Εὐγγελίου κ. τ. λ.

Καὶ στιχ. 19. ἀνάγνωσον ἑστία.

« Τὸν Ζαχαρίαν ἀλλαχοῦ δὲ εὐδαμῶς εὐδαμῶς ἐμνημόνευσε τὸν τοῦ Προδρόμου γενέτην, οὐτ' αὐτὸς, κ. τ. λ.

Ἀριθ. 20. σελ. 283, στιχ. 17. λαὸν ἀνάγει, λόγον.